Ազգ
Azg armenian daily

Դեկտեմբեր 29 Երեքշաբթի 1992

օրաթերթ
Բ տարի, թիւ 157 (249)
գինը՝ 2ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Քրդերը հայ-ադրբեջանական հակամարտությունում խաղաղարա՞ր

«Մենք հին ժողովուրդ ենք, մենք աշխարհին տվել ենք շատ հերոսներ, իսկ այժմ՝ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար», «Մեգապոլիս էքսպրես» թերթի թղթակցին Մոսկվայում կայացած համաքրդական կոնֆերանսի ժամանակ հայտարարել է Իսլամական մշակույթի կենտրոնի ներկայացուցիչ դոկտոր Ն. Սալմանին։ Նրա խոսքերով, ոչ միայն Բուտրոս Ղալին, այլեւ Սադդամ Հուսեյնը քրդեր են, «այնպես որ մեր մեծագույն թշնամիները մենք ինքներս ենք»։ Նրա կարծիքով, քրդերի մեջ միասնություն չկա, իսկ հայերը «օգտվելով տեղի քուրդ ժողովրդի անկազմակերպվածությունից, ստեղծեցին գոյություն չունեցող կրոն՝ եզդի»։ «Միասնություն» ճակատի նախագահ Ռեւազ Բոյեւը նշեց, որ քուրդ ժողովուրդը պատրաստ է իր վրա վերցնել հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորողի դերը եւ ստեղծել բուֆերային գոտի երկու հանրապետությունների միջեւ։ Ի նկատի է առնվում Լաչինի շրջանը։

Սնարք

Մետրոպոլիտենը կաշխատի ժամը 7-ից 19-ը

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին Երեւանի տրանսպորտային համակարգն ամբողջովին կաթվածահար էր եղել՝ չէր գործում մետրոպոլիտենը։ Ինչպես երեկ տեղեկացանք հանրապետության տրանսպորտի փոխնախարար Աշոտ Շահնազարյանից, պատճառը էլեկտրաէներգիայի խիստ պակասն էր։ Բանն այն է, որ քաղաքի ջերմաէլեկտրակայանները ի վիճակի չեն աշխատել բավարար հզորությամբ, որի հետեւանքով հոսանքի հաճախականությունը խիստ փոքր է։ Դա իր հերթին հանգեցնում է նրան, որ շարժիչները վառվում են։

Փոխնախարարը տեղեկացրեց նաեւ, որ երեկ եւ այսօր մետրոպոլիտենն աշխատում է ժամը 7-ից 19-ը՝ շնորհիվ այն բանի, որ հանրապետություն մուտք գործող գազի ծավալը 2.4 մլն խորանարդ մետրից հասել է 3 միլիոնի։ Մետրոպոլիտենի նորմալ գործունեության համար, ըստ պրն. Շահբազյանի, անհրաժեշտ է, որ հանրապետություն մուտք գործի մոտ 7 մլն խորանարդ մետր գազ։ Այն հարցին, թե Նոր տարվա օրերին կաշխատի՞ արդյոք մետրոպոլիտենը, փոխնախարարը պատասխանեց, թե առայժմ ոչինչ չի կարող հայտնել, բայց հույս ունի, որ հանրապետություն մուտք գործող գազի քանակը կավելանա։ ■

ՆՈՐԻՑ ԵՐԿԻՐ-ՕԴ ՏԻՊԻ ՀՐԹԻՌՆԵՐ

Ադրբեջանի պատվիրակությունը կժամանի՞ Ստեփանակերտ

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը, երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում մնում էր անփոփոխ։ Երեկ առավոտյան Աղդամի շրջանում տեղակայված կրակակետերից հրետակոծվել են Ասկերանի շրջանի բնակավայրերը։ Քառագլուխ գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերի վրա արձակվել է 5 արկ։ Զոհվածներ չկան։ Լաչինի մարդասիրական միջանցքի մատույցներում նույնպես հրետակոծվել են ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի դիրքերը Տիգիկ գյուղի մոտ։

Երեկ Ասկերանի շրջանի տարածքում կրկին պայթել է երկիր-օդ տիպի հրթիռ, որը նախնական տվյալների համաձայն արձակվել է Ադրբեջանի Մինգեչաուր քաղաքի մերձակայքից։ Բարեբախտաբար զոհեր եւ ավերածություններ չեն եղել։ Ինչպես հայտնի է, ադրբեջանական կողմն այդ տիպի հրթիռներն օգտագործում է զանգվածային թիրախների համար։

Մեր թղթակիցը հաղորդում է նաեւ, թե երեկ Ստեփանակերտ պետք է ժամաներ Ադրբեջանի երեք հոգանոց պատվիրակությունը։ Պատվիրակության ղեկավարն ըստ չճշտված տվյալների Արզու Աբդուլլաեւան է։ Պատվիրակության այցելության նպատակն առայժմ հայտնի չէ։

Իր հերթին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հայտնում է, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր գնդակոծվել եւ հրետակոծվել են ինչպես Հայաստանին, այնպես էլ Ղարաբաղին սահմանամերձ ադրբեջանական շրջանները։ Զոհվածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում։ Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության այն հայտարարությանը, թե հայկական օդուժը վերջին օրերին ռմբակոծել է Ադրբեջանի բնակավայրերը, Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից մեզ տեղեկացրին, որ դա հերթական պարզ ապատեղեկատվություն է, որը նպատակ ունի կոծկել Ադրբեջանի ագրեսիվ գործողությունները։ Իրականում հայկական օդուժը երբեւէ չի խախտել Ադրբեջանի օդային սահմանը։ Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան։ ■

Մոգադիշոյում... համբույրներ

Սոմալիում կռվող զինյալ 2 խմբավորումների պետերը՝ Ալի Մահդին եւ Մահամադ Ալի Այդիդը երեկ մայրաքաղաք Մոգադիշոյում ի ցույց իրենց ծեծից այնքան տառապած ժողովրդի ողջագուրվեցին ու խոստացան ամեն ինչ անել հակամարտություններին վերջ տալու եւ մոտիկ ապագայում երկիրն ազգային համաձայնության կառավարությամբ օժտելու համար։ Նրանց բանակցությունների հովանավոր Մ. Նահանգների բանակային ուժերի հրամանատարը հայտարարեց, թե ազգային հաշտությունը կայացնելու համար դեռեւս բազմաթիվ արգելքներ կան, որոնք պետք է հաղթահարվեն։ Իբրեւ առաջին քայլ, զինյալ կողմերի պետերը համաձայն գտնվեցին, որ սահմանագիծ հաստատվի իրենց զինյալների միջեւ, որոնք կողոպտում էին երկրի սովահար բնակչությանը հասնող միջազգային օգնությունը։

Դարձյալ արգելք պաղեստինցիների օգնությանը

Իսրայելական սահմանապահ ոստիկանությունը երեկ արգելեց Իսրայելում ապրող արաբներին, որոնք պատրաստվել էին շուրջ 60 ինքնաշարժով օգնություն հասցնել պաղեստինցի 415 բռնագաղթվածներին, որոնք ավելի քան 10 օր է գտնվում են Հարավային Լիբանանում Իսրայելի ստեղծած «անվտանգության գոտում»։ Օգնություն հասցնող շարասյան կազմում էին նաեւ իսրայելական խորհրդարանի արաբ պատգամավորները։

Հայ-իրանական կապերը կրկին ակտիվանում են

Ինչպես արդեն հաղորդել էինք, Հայաստանի պետական պաշտոնական պատվիրակությունը փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանի գլխավորությամբ գտնվում էր Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում, մասնակցելու Թեհրանում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատան բացման հանդիսավոր արարողությանը եւ բանակցություններ վարելու Իրանի բարձրաստիճան ղեկավարների հետ։

Շաբաթ օրը հանրապետության պատվիրակությունը վերադարձավ Երեւան։ Հայաստանի նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավար Արամ Աբրահամյանը, որն այցի ընթացքում ուղեկցել էր փոխնախագահին, մեր թղթակցի հետ ունեցած զրույցում հայտնեց, որ պատվիրակությունը Իրանում էր գտնվում իրանա-հայկական հանձնաժողովի նախագահ, Իրանի էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար Նուրբախշի հրավերով, որի հետ էլ հիմնականում անցկացվեցին բանակցությունները։ Բայց մինչ այդ, հայկական պատվիրակությանը դեռեւս հայտնի չի եղել հանդիպումների ծրագիրը։

Ըստ երեւույթին, Իրանում հասարակական կարծիք է ստեղծվել, թե Ադրբեջանում կուտակված բեռները Իրան չեն հասնում Հայաստանի բարի կամքի բացակայության պատճառով։

Հենց առաջին առանձնազրույցի ժամանակ պրն. Հարությունյանը հայտարարել է, որ Հայաստանը պատրաստ է ցանկացած պահին այդ բեռները տեղափոխել Իջեւանի հանգույցով, ընդ որում իր վրա վերցնելով տեղափոխման ծախսերը։ Ինչ վերաբերում է Մեղրիի տարածքով այդ բեռների տեղափոխմանը, ապա Հայաստանը նույնպես պատրաստ է դա անել, համապատասխան անվտանգության երաշխիքներ ստեղծելու դեպքում։

▸ Տես էջ 3

Ղասիմով. «ԵԱՀԽ գործելակարգը տրամաբանական չէ»

ԵԱՀԽ գործելակարգն անտրամաբանական է, կարծում է Ադրբեջանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Թոֆիկ Ղասիմովը։ Օրինակ, որպեսզի ագրեսոր ճանաչեն այս կամ այն կողմին, անհրաժեշտ է վերջինիս համաձայնությունը։ Այդ պատճառով ԵԱՀԽ-ն չի կարող ագրեսոր ճանաչել Հայաստանին, հայտարարեց նախարարը։ ■

Ադրբեջանի կազմում գտնվող Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետության եւ Իրանի միջեւ Արաքս գետի վրայով գցված կամուրջը բացվել է կիրակի օրը։ Դա հնարավորություն կտա սահմանամերձ շրջանների բնակիչներին առանց վիզաների անցնել սահմանը։ Կամրջի մոտ ինչպես Իրանի, այնպես էլ Նախիջեւանի կողմից կբացվեն առեւտրական կենտրոններ, «ԻՖ»-ին հայտնեցին Նախիջեւանի խորհրդարանի լրատվական կենտրոնում։

Պավել Գրաչովը կմեկնի Պարսից ծոց

Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնի դարձավ, Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը հունվարի 3-ին արտասահմանյան ուղեւորություն կկատարի, որի ընթացքում կայցելի Արաբական Միացյալ էմիրություններ եւ Քուվեյթ։ Նախարարը կքննարկի այդ երկրների հետ Ռուսաստանի ռազմատեխնիկական համագործակցության հարցեր։ «Այցելությունների ծրագիրը դեռեւս մշակվում է եւ չի բացառվում, որ նրանում փոփոխություններ կլինեն», «ԻՖ»-ի թղթակցին ասացին Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությունում։

Վերականգնվել է Աբխազիա-Սուխում երկաթուղին

Վրաստանի ղեկավար Է. Շեւարդնաձեն հայտնել է, որ վրացական զորքերի կողմից ձեռնարկված ռազմական գործողությունների հետեւանքով վերականգնվել է Սուխումի հետ երկաթուղային հաղորդակցությունը։ Նա երկուշաբթի օրը ելույթ է ունեցել Թբիլիսիի ռադիոյով։ Շեւարդնաձեն նշել է, որ ինքը որպես պետության ղեկավար իր առաջ խնդիր է դրել բացառել Սուխումի հանձնման որեւէ հնարավորություն եւ միաժամանակ վերականգնել երկաթուղային հաղորդակցությունն Աբխազիայի մայրաքաղաքի հետ, եւ այժմ այն լուծված է։ Վրացական ղեկավարը հայտնել է, որ մարտերի ընթացքում եղել են զոհեր։ Պատասխանելով Վրաստանի եւ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարների Մոսկվայում կայանալիք բանակցությունների մասին հարցին, Շեւարդնաձեն նշել է, որ Թբիլիսիի եւ Մոսկվայի միջեւ երկխոսությունը պետք է շարունակվի ցանկացած մակարդակով։ ■

ՀՀ վարչապետը նամակ է ուղարկել Դեմիրելին

Այս մասին երեկ կայացած բրիֆինգում լրագրողներին հայտնեց Հայաստանի կառավարության լրատվական ծառայության ղեկավար Վլադիմիր Մանոյանը։ Նա նշեց, որ դեռ անցյալ շաբաթ Հայաստանի վարչապետ Խոսրով Հարությունյանը նամակ է հղել Թուրքիայի վարչապետ Սուլեյման Դեմիրելին, որում մասնավորապես նշվում է.

«... Մեր երկրում գոհունակությամբ ընդունեցին Հայաստանին փոխարինաբար հացահատիկ տրամադրելու վերաբերյալ Ձեր որոշումը ու էլեկտրաէներգիայի մատակարարման մասին ձեռք բերված համաձայնությունը, որի իրագործումը, ինչպես հավաստիացրել է արտգործնախարար Հ. Չեթինը, ձգձգվում է զուտ տեխնիկական պատճառներով»։

▸ Տես էջ 2

ԱՄՆ-ի խաղաղության կորպուսի 26 ուսուցիչներ, որոնք առաջին խմբի կազմում ժամանել են Հայաստան, արդեն սկսել են անգլերեն սովորեցնել երեւանյան 8-10 դասարանների 90 աշակերտների եւ 40 ուսանողների։ Ուսումնական ծրագիրը հաշվարկված է 4 շաբաթվա համար։ «Ազգ»-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ անգլերենի ուսուցման ծրագրի ղեկավար Լորա Քեյնը հայտնեց, որ Երեւանում ուսուցիչները կփորձարկեն ուսուցման մեթոդիկան, որը հետո կօգտագործվի Հայաստանի շրջաններում։

ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԵՐԵՔ ԺՈՂՈՎ

Երեկ Ժնեւը համաշխարհային կարեւորության 3 հարցերի քննարկման վայր հանդիսացավ՝ միջուկային զենքերի կրճատման START-2 պայմանագիր, հարավսլավական կնճիռ, Աֆրիկայի օգնության կազմակերպում։

START-2

Ռուսաստանի ներկայացուցչության շենքում առավոտյան սկսված բանակցությունները, որոնք գլխավորում էին Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւն ու Մ. Նահանգների պետքարտուղար Լոուրենս Իգլբըրգըրը, ընթացան գործնական մթնոլորտում, ինչպես վերջում ներկայացրեց ամերիկյան պատվիրակության պետը։ Մասնագիտական քննարկումների առարկա դարձան միջուկային հրթիռների կրճատման բանակցությունների առկախ 3 գլխավոր հարցերը՝ Ռուսաստանում քանի՞ կայանք է պահվելու, որքանով է կրճատվելու բազմագլխանի հրթիռների քանակը, ինչքա՞ն է լինելու ամերիկյան B-1 ռազմավարական ռմբակոծիչների թիվը։ Ամերիկյան թե ռուսական պատվիրակությունների պետերը երեկվա նիստի ավարտին հայտնեցին, թե երկու երկրները մոտ են պայմանագրի կնքմանը։

Հարավսլավիա

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին, իր կողքին ունենալով իր հատուկ ներկայացուցիչ Սայրուս Վենսը եւ Եվրոպական համայնքի ներկայացուցիչ Լորդ Օուենը, առանձնազրույցներ ունեցավ նախկին Հարավսլավիայի 3 հակամարտ հանրապետությունների պետերի հետ, հակամարտությանը վերջ տալու եւ կողմերի միջեւ ընդունելի լուծումներ գտնելու նպատակով։ Դռնփակ նիստերից ոչինչ չպարզվեց խոսակցությունների մթնոլորտի մասին, սակայն հայտնի դարձավ, որ Բուտրոս Ղալին չորեքշաբթի օրը մեկնելու է Սարաեւո, անշուշտ նույն հարցով։

Օգնություն Աֆրիկային

Առավոտյան Բուտրոս Ղալին Ժնեւում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչությունում ընդունեց Աֆրիկայի սովահար շրջաններին մարդասիրական օժանդակություն ցույց տվող միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին, որոնց հետ քննարկեց ցարդ եղած օգնությունների արդյունքը եւ առնվելիք հետագա քայլերը։ ■

digitised by A.R.A.R.@

ԳԽ

Այսպես շարունակել հնարավոր չէ

Դեկտեմբերի 26-ին ՀՀ Գերագույն խորհուրդը սկսեց քննարկել ԳԽ ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողովի առաջարկությամբ հրատապ կարգով օրակարգ մտած հանրապետության հարկային քաղաքականությունը կարգավորող մի շարք օրենքներ:

Թեև ԳԽ նիստերի դահլիճում այդ օրը հավաքվել էին ընդամենը քվորումի սահմանային գիծը փոքրիշատե գերազանցող պատգամավորներ, խորհրդարանին հաջողվեց ընդունել «Հարկերի ու տուրքերի մասին», «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքներում առաջարկվող փոփոխությունները և ավելացված արժեքի հարկի դրույքաչափի փոփոխության մասին որոշումը (այն 1993 թ. հունվարի 1-ից սահմանվում է 20 տոկոս):

Երբ հերթը հասավ «Ակցիզային հարկի մասին» ՀՀ օրենքում նախատեսվող փոփոխություններին և լրացումներին, կրկին պարզվեց, որ քվորում չկա. ընդմիջումից հետո դահլիճում չէին հեռավոր շրջաններից ժամանած ժողովրդի ընտրյալները...

Այդպես էլ ավարտվեց ՀՀ ԳԽ 5-րդ նստաշրջանը: Այն օրենքների և որոշումների նախատեսված քանակի չկատարման տեսանկյունից զգալիորեն գերազանցեց 4-րդին:

Ինչպես նշեց ՀՀ ԳԽ քարտուղար Վազգաս Ավոյանը, «Նստաշրջանի նման ավարտը մի ավելորդ անգամ ևս ապացուցեց, որ խորհրդարանը եղած կառուցվածքով և կազմով նորմալ աշխատելու համար այլևս ի վիճակի չէ: Կրկին անգամ ընդգծվեց ԳԽ-ի արմատական բարեփոխում անցկացնելու անհրաժեշտությունը: Այս հարցում կարծես թե արդեն համաձայնության են եկել խորհրդարանում ներկայացված բոլոր խմբերն ու խմբակցությունները, բացի ՀՀՇ-ից: Վերջիններս առայժմ մնում են մասնակի բարեփոխումների կողմնակից»:

Ավելացնենք նաև, որ նույն օրը դահլիճում ներկա գտնվող պատգամավորներն անհրաժեշտից 7-ից ավելի ստորագրություններ հավաքեցին դեկտեմբերի 29-ին «ՀՀ ԳԽ-ի բարեփոխումների մասին» օրակարգով արտահերթ նստաշրջան հրավիրելու պահանջի տակ, որը բնականաբար իր վավերացումը գտավ ՀՀ ԳԽ նախագահության նիստում:

Այսօր պարզ կլինի, թե ժողովրդի ընտրյալներն ինչ չափով են տրամադրված բարելավելու իրենց աշխատանքային գործունեությունը, որպեսզի գոնե 1993 թ. փոխհատուցեն օրենսդրական բնագավառում կուտակված խորհրդարանի պարտքերը:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Եվրոպական համագործակցության անակնկալը հայ մանուկներին: Եվրոպական համագործակցությունը Հայաստանի բնակիչներին տարեմուտի անակնկալ մատուցեց: 2-14 տարեկան երեխաներին բաժանվող չոր կաթի տուփերից տասերի մեջ դրված են եղել ամերիկյան 10 դոլլարանոցներ:

Ճգնաժամ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԿՏԱ 7 ՄԼՆ. ԽՄ ԳԱԶ, ԻՍԿ ՎՐԱՍՏԱՆԸ ՆՈՐԻ՞Ց ԿՅՈՒՐԱՑՆԻ

Երեկ կայացած բրիֆինգում Հայաստանի վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Մանոյանը անդրադառնալով հանրապետության վառելիքաէներգետիկ ծանր իրավիճակին նշեց, որ կառավարությունում շուրջօրյա գործող օպերատիվ կառավարման հանրապետական շտաբը, որը հիմնականում վարում են վարչապետն ու շտաբի համակարգող Գագիկ Մարտիրոսյանը, զբաղվում է երկու կարևոր հարցերով. էներգապաշարների ավելացումով և առկա պաշարների բաշխմամբ ու օգտագործմամբ: Պրն. Մանոյանը նշեց, որ երկաթուղիների շրջափակման պատճառով առայժմ ոչ մազութ, ոչ հեղուկ վառելանյութ երկաթուղով չի գալիս, բացառությամբ մի քանի դեպքերի: Միակ աշխատող երկաթուղին Բաքվից հազվադեպ է բերում Հայաստան:

Երեկվանից վերականգնվել է նաև երկաթգծի Սանահին-Քոբեր ուղեմասը, որի աշխատանքները դադարեցվել էին տեղի ունեցած սողանքի պատճառով: Ծրագրվել է նաև այդ տարածքում կառուցել պատնեշ և ինժեներական այլ կառույցներ, որպեսզի խուսափեն հետագա վթարներից:

Պրն. Մանոյանը հայտնեց, որ հանրապետությունը բենզին է ստանում ինքնաթիռներով, որոնք բեռնվում են Սոչիում: Իսկ Ստավրոպոլից ավտոշարասյուններով տեղափոխվում են պարենամթերք: Ի դեպ, այնտեղ ծագած դժվարությունները լուծելու համար Ստավրոպոլ է մեկնել Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը պետնախարար Գևորգ Վարդանյանի գլխավորությամբ, և տեղում լուծել ավտոշարասյունն ուղարկելու հարցը:

Անդրադառնալով գազի խնդրին, պրն. Մանոյանը հիշեցրեց, որ Ուզբեկստանի և Թուրքմենստանի միջև ծագած խնդիրը կապված էր գազի տրանզիտ վճարման հետ և այդ պատճառով շուրջ 30 մլն. խմ. կրճատվում էր ի հաշիվ Անդրկովկաս եկող գազի:

Այդ առթիվ Ուզբեկստանում գտնվող Հայաստանի պետնախարար Վիգեն Չիտեչյանին ուզբեկական կողմը հավաստիացրեց, թե շարքից դուրս եկած մի խողովակի վերականգնումից հետո գազի հոսքը կվերականգնվի, մինչև իրենք իրենց հարաբերությունները կարգավորեն Թուրքմենստանի հետ: Համաձայնության գալով Ստավրոպոլի իշխանությունների հետ, որոշվել է Հյուսիսային Կովկասում գտնվող Հայաստանի գնած մազութը, որը չենք կարողանում բերել հանրապետություն, հանձնել նրանց, փոխարենը Ռուսաստանից ստանալ 7 մլն. խմ գազ: Այդ գազն արդեն տրվում է Հայաստանին, բայց ոչ ամբողջությամբ:

Այնուհետև պրն. Մանոյանը նշեց, որ ստացվող գազը տրամադրվում է միայն էներգետիկներին, որովհետև գազի ծավալները վերջին օրվա դրությամբ կազմել են ընդամենը 3,5 մլն. խմ և էլեկտրաէներգիան առաջին հերթին տրվում է կենսապահովման օբյեկտներին՝ ջրամատակարարմանը, հացի արտադրությանը, ռադիոյին, հեռուստատեսությանը, կապին:

Վարչապետի մամուլի քարտուղարը նշեց, որ նման ծանր պայմաններում պետք է տրամաբանական համարել էներգիայի խնայողությանը վերաբերող կոչերը, որոնց նկատմամբ մամուլի առանձին օրգաններ ցուցաբերում են հեգնական վերաբերմունք:

Վերջում ավելացնենք նաև, որ կառավարության ձեռնարկած բոլոր միջոցառումները որևէ արդյունք չեն տա, եթե Վրաստանը շարունակի իր երկդիմի քաղաքականությունը, խոսքով խոստանալով գազի ապահովման երաշխիքներ, բայց հիմնականում յուրացնելով նաև Հայաստանի հասանելիքի մի մասը: Միայն վերջին օրերի փաստերը ցույց են տալիս, որ Վրաստան մտած 23 մլն. խմ գազը, որն ըստ էության քիչ էր նախատեսվածից և պայմանագրի համաձայն այդ դեպքում պետք է հավասարաչափ բաշխվեր երկու հանրապետությունների միջև, Վրաստանը իրեն է վերցրել իր հասանելիք 16 մլն. խմ, Հայաստան է հասել 3,5 մլն. խմ, իսկ մնացած 3,5 մլն. խմ չկա: Վրացիները պատճառաբանում են, թե իրենք տեղյակ չեն: Այդ դեպքում հարց է առաջանում, թե ինչպես կարող է Վրաստան-Հայաստան գազամուղից 3,5 մլն. խմ գազ անհայտանալ:

Ինչպե՞ս գնահատել այդ երևույթը. պարզ անկարողությո՞ւն՝ կատարելու խոստումը, թե՞ չափից ավելի «եղբայրասիրության» հերթական դրսևորում:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ճակատ

Հայաստանն օդային հարվա՞ծ է հասցնում

Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից տեղեկացնում են, թե շաբաթ և կիրակի օրերին իրադրությունը հայ-ադրբեջանական սահմանի ամբողջ երկայնքով հանգիստ է եղել: Առանձին կարճատև փոխհրաձգություններից բացի լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել: Միաժամանակ Ստեփանակերտից մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը հաղորդում է, թե նույն օրերին իրադրությունը համեմատաբար հանգիստ է եղել նաև ԼՂՀ ռազմաճակատի տարբեր հատվածներում: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պաշտպանության կոմիտեի տվյալներով դեկտեմբերի 26-ին և 27-ին Աղդամի շրջանում տեղակայված կրակակետերից տանկերից և հաուբիցներից հրետակոծվել են Մարտունու շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Դեկտեմբերի 27-ին Մարտունի շրջկենտրոնի Խոջավենդ թաղամասի մոտ զոհվել են երկու կին: Փոխհրաձգություններ են եղել նաև Լաչինի մարդասիրական միջանցքի մատույցներում:

Նույն օրերի ռազմական գործողությունների մասին ադրբեջանական աղբյուրները հայտնում են, թե շարունակվել են մարտական գործողությունները Զանգելանի շրջանում, որտեղ հայկական կազմավորումներն իբր փորձել են ընդլայնել իրենց գրաված տարածքները: Այնուամենայնիվ, գիշերային մարտի ընթացքում հայկական կողմի հարձակումը կասեցվել է, որի ընթացքում իբր խփվել է հայկական բանակի մեկ տանկ: Ըստ նույն աղբյուրների, դեկտեմբերի լույս 26-ի գիշերը հայկական օդուժը խախտել է Ադրբեջանի պետական սահմանը և հետախուզական թռիչքներ կատարել Ադրբեջանի Գետաբեկի շրջանի վրա: Հայկական ինքնաթիռներն իբր ռմբակոծել են շրջանի Նովոիվանովկա և Նովոսարատովկա գյուղերը: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում: Նույն գիշեր դարձյալ Հայաստանի տարածքից հրետակոծվել են նաև Աղդամ և Ֆիզուլի քաղաքները: Կան ավերածություններ, տուժածների մասին տեղեկությունները ճշտվում են:

Հատկանշական է, որ ադրբեջանական աղբյուրները սկսել են ավելի ու ավելի հաճախ խոսել հայկական օդուժի հարձակումների մասին, և որպես կանոն, նման հարձակումների համար «թիրախ են ընտրում» հատկապես այն բնակավայրերը, որոնք ըստ իրենց ռուսաբնակ են: Հիշեցնենք, որ մի քանի օր առաջ Հայաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ-լեյտենանտ Նորատ Տեր-Գրիգորյանը հայտարարել էր, թե Հայաստանն ի վիճակի է օդային հակահարված հասցնել Ադրբեջանին, սակայն ձեռնպահ է մնում նման քայլերից՝ հակամարտության հետագա ընդլայնումից խուսափելու համար:

Հետաքրքիր է նաև, որ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հայտարարել է, թե Աղդամ և Ֆիզուլի շրջկենտրոնները գնդակոծվել և հրետակոծվել են Հայաստանի տարածքից: Հայտնի է, որ ոչ Հայաստանի զինված ուժերը, ոչ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերն առայժմ չեն օգտագործում հեռահար հրետանի: Նշանակո՞ւմ է արդյոք դա, որ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը անուղղակի կերպով ընդունում է, որ Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանի տարածք է, թե՞ սա պարզապես սովորական ժողովրդին և միջազգային հանրությանը թյուրիմացության մեջ գցելու հերթական փորձ է:

ԱՐԱՄ ԱՐՂՈՒԹՅԱՆ

Երևան

Հայաստանի վարչապետը նամակ է ուղարկել Սուլեյման Դեմիրելին

Սկիզբը՝ էջ 1

Այնուհետև վարչապետ Խոսրով Հարությունյանը նշում է, թե չնայած առկա դժվարություններին, ինքը լավատեսորեն է նայում երկու երկրների փոխհարաբերությունների վաղվան:

«Հայաստանը վստահ է, ասվում է նամակում, որ ելնելով երկու պետությունների շահերից, հիմնված միջազգային օրենքի վրա, բաժանելով շրջանային կայունության մտահոգությունները, մենք կհասնենք այդ հարաբերությունների բնականոնացմանը»: Այդ կապակցությամբ պրն. Հարությունյանը Թուրքիայի վարչապետին առաջարկում է ընդլայնել երկու երկրների միջև փոխշահավետ համագործակցությունը և որպես հաջորդ քայլ կարևորում հաղորդակցության ուղիների փոխադարձ օգտագործման տնտեսական շահավետությունը:

«Եվ Թուրքիան, և Հայաստանը նման փոխադարձությունից անկասկած կշահեն երկուսեք: Հեռանկարներն այս առումով հիրավի մեծ են», նշում է Հայաստանի վարչապետը և ավելացնում, որ երբ այդ առաջարկության մեջ պրն. Դեմիրելը տեսնի նպատակահարմարություն, ապա Հայաստանի կառավարությունը պատրաստ է հարցի համատեղ քննարկմանը:

Իր հերթին լրատվական ծառայության ղեկավար պրն. Մանոյանն ավելացրեց, թե առայժմ թուրքական կողմից նամակի պատասխան չի ստացվել: Նա նաև նշեց, որ վարչապետի առաջարկն ընդգրկում է միայն տնտեսական ոլորտը, և երկաթուղիների համատեղ օգտագործումը ենթադրում է, որ մենք օգտվենք թուրքական երկաթուղուց, նրանք՝ հայկականից:

«Այստեղ որևէ արտառոց երևույթ չպետք է տեսնել, ինչքան էլ որ քաղաքական և տնտեսական հարցերը փոխկապակցված լինեն միմյանց հետ», վերջում եզրափակեց պրն. Մանոյանը:

Ա. Հ.

ԼՂՀ

Ամանորյա հանդես Լեռնային Ղարաբաղում

Ստեփանակերտում նախատեսված է անց կացնել ամանորյա հանդես երեխաների համար: Ծրագրի մեջ ընդգրկված են երաժշտական համարներ, մուլտիպլիկացիոն և գեղարվեստական կինոնկարների ցուցադրում: Ամանորյա հանդեսի անցկացումը հնարավոր է դարձել շնորհիվ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության արհմիությունների ֆեդերացիայի և կրթության, գիտության, սպորտի ու ֆիզկուլտուրայի նախարարության գործադրած համատեղ ջանքերի:

Իր հերթին, Հայաստանի Հանրապետությունն ամանորյա նվեր է մատուցել 3-12 տարեկան արցախցի երեխաներին: Արցախ է ուղարկվել 17 հազար 507 ամանորյա նվեր 6 մլն. ռուբլի ընդհանուր գումարով: ■

Բաքու

Ժողովրդական ճակատը նոր նախագահ է ընտրել

ԱԺՃ-ի մեջլիսի նոր նախագահ է ընտրվել 35-ամյա Ղուլամհուսեյն Ալիևը: Իրավաբան Ալիևը անցած ամսվա վերջին նշանակվել էր իրավական հարցերով Ադրբեջանի նախագահի խորհրդականի պաշտոնում: Առաջ նա ԱԺՃ-ի կառույցներում զբաղվում էր իրավական հարցերով: Ղուլամհուսեյն Ալիևն ընտրվելուց հետո լրագրողներին հայտարարել է, որ իր հիմնական խնդիրը տեսնում է ԱԺՃ-ի մեջլիսի որպես ստրատեգիա և տակտիկա մշակող կազմակերպության կոլեգիալ մարմնի դերի բարձրացման մեջ: ԱԺՃ-ի մեջլիսն ընդունեց Արիֆ Հաջիևի հրաժարականը նախագահի պաշտոնից: Հաջիևը նշեց, որ ստիպված հրաժարական է տալիս, որպեսզի ավելի արդյունավետ աշխատի որպես վարչատարածքային կառավարման պետական խորհրդական:

Ձերբակալվել են 26 պիկետ անողներ

Ադրբեջանի ՆԳ նախարարի հրամանով դեկտեմբերի 25-ին ձերբակալվել է սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արազ Ալիզադեն, նախագահական ընտրությունների նախկին թեկնածու Զարդուշտ Ալիզադեն, սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության մյուս ղեկավար Արզու Աբդուլլաեւան, ինչպես նաև կուսակցության այլ ակտիվիստներ և լրագրողներ. 26 մարդ: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեց ժողովրդավարական բարեփոխումների միջազգային շարժման նախագահի տեղակալ Ավազ Գումբատովը, դրա պատճառը խորհրդարանի շենքի մոտ կազմակերպված պիկետն էր: Պիկետի մասնակիցները բողոքում էին Ադրբեջանի խորհրդարանի ադրբեջաներենը թյուրքերեն կոչելու որոշման դեմ: «ԻՖ»-ին չհաջողվեց այլ աղբյուրներից ստանալ ձերբակալությունների լուրի հաստատումը:

Բաքվում կստեղծվի գործարարական կենտրոն

Ադրբեջանի նախագահի ստորագրած հրամանագրով Բաքվում կստեղծվի գործարարական կենտրոն: Այն ստեղծվում է Ադրբեջանում շուկայական հարաբերությունների և գործարարության զարգացման համար: Հակամենաշնորհային քաղաքականության պետական կոմիտեին հանձնարարվել է միջոցներ ձեռք առնել այդպիսի կենտրոն ստեղծելու համար:

Հարաբերություններն Իրանի հետ զարգանում են

Ադրբեջանի պատվիրակությունը հանրապետության պետքարտուղար Փանահ Հուսեյնովի գլխավորությամբ դեկտեմբերի 28-ին մեկնել է Իրան: Այցելության նպատակը փոխշահավետ առևտրատնտեսական համաձայնագրերի կնքումն է: «ԻՖ»-ին տված հարցազրույցում մեկնման նախօրյակին Փ. Հուսեյնովը նշել է, որ Բաքուն մտադիր է ամրացնել Թեհրանի հետ ունեցած դրական հարաբերությունները: Ադրբեջանի և Իրանի միջև հարաբերությունների զգալի սառեցում նկատվեց ընթացիկ տարվա մայիսին ԱԺՃ-ի այն հայտարարության կապակցությամբ, թե Իրանն օգնում է Հայաստանին: Ադրբեջանի նախագահ Ա. Էլչիբեյն այն ժամանակ ելույթ ունեցավ իրանական ադրբեջանցիներին ինքնավարություն տալու կոչով, որը բացասականորեն ընդունվեց Թեհրանում:

Ռուս սահմանապահներն Ադրբեջանին են հանձնել 19 ուղեկալներ

Իրանի և Թուրքիայի հետ սահմանի 19 ուղեկալներ վերջին շրջանում Ռուսաստանի սահմանապահների կողմից հանձնվել են Ադրբեջանի պետական սահմանի պաշտպանության կոմիտեին: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեցին Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի լրատվական կենտրոնում, ադրբեջանական կողմին են հանձնվել 13 ուղեկալներ Լենքորանի շրջանում և 6-ը՝ Պրիշիբի, ինչպես նաև Աստարայի անցակետը (Լենքորանի շրջան): Ադրբեջանի տարածքից ռուս սահմանապահների դուրս բերումն իրականացվում է 1992 թ. հոկտեմբերի 6-ի պայմանագրի համաձայն: Ըստ այդ փաստաթղթի, Ադրբեջանից ռուս սահմանապահների դուրս բերումը պետք է ավարտվի 1993 թ. օգոստոսին: ■

digitised by A.R.A.R.@

Փախստականներ

ՄԻՔԱՅԵԼ ՍԱՄՈՒԿՅԱՆ

ԲՌՆԱԳԱՂԹՎԱԾՆԵՐԻ ԾԱՆՐ ՁՄԵՌԸ

ՄԱԿ-ի հանձնաժողովը եւ Կարմիր խաչը միջոցներ են ձեռնարկում

Հանրապետության աննախադեպ ծանր տնտեսական ճգնաժամը մարդկանց ստիպում է կասկածել, թե բոլորը չէ, որ կարող են հասնել մինչեւ գարուն: Եւ այնուամենայնիվ կարելի է այս ձմեռը եւս անցկացնել՝ ապավինելով ամռան ընթացքում կուտակած պահածոներին ու վառարաններին, որոնց խողովակները, դուրս գալով բազմահարկ շենքերի ամենաանհավանական անկյուններից, «աղճատում են հայկական բազմադարյա ճարտարապետության ավանդույթները»: Բայց եթե մեզ համար այս ամենը «ժամանակավոր դժվարություններ» են եւ վերջին հաշվով հաղթահարելի, ապա փախստականների եւ բռնագաղթվածների վիճակն ուղղակի ծանր է: Իհարկե, հազար անգամ ասված ճշմարտություն է, որ հույսներս միայն մեզ վրա պիտի դնենք, եւ միջազգային մարդասիրական կազմակերպությունները միայն օժանդակ դեր են կարող խաղալ, բայց հանրապետության ծանր վիճակն ու ներքին պաշարների աղքատությունը զգալիորեն կարեւորում են դրանց դերը նույնպես: Ի՞նչ է արվում փախստականների հոգսերը գոնե մի քիչ թեթեւացնելու համար:

Ինչպես տեղեկացնում է Հայաստանի Հանրապետության փախստականների հարցերի պետվարչության պետ Վլադիմիր Մովսիսյանը, Հայաստանում ներկայումս աշխատում են երկու կազմակերպություններ: ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով բարձր կոմիսարիատի խումբը, որը Երեւանում գրասենյակ է բացել եւ 6 ամիս պետք է աշխատի, նախատեսում է 1.915 մլն դոլար արժողության սննդամթերք գնել եւ 1993 թ. հունվար-մայիս ամիսների ընթացքում բաժանել փախստականներին: Քննարկվում է նաեւ երկրորդ տարբերակը՝ տարադրամը կոնվերտացիայի ենթարկել եւ բաշխել դրամով: Երկրորդ, ամերիկյան Կարմիր խաչի ֆեդերացիայի խումբը, որը բերելու է 70 հազար մարդու համար նախատեսված սննդամթերք՝ ալյուր, ձավար, ձեթ, շաքար եւ այլն: Ըստ պրն. Մովսիսյանի, ներկայումս կազմվում են ցուցակները, եւ հունվարի կեսերից օգնությունը կբաժանվի: Նշված օգնությունը նախատեսվում է հասցնել Ղարաբաղից ժամանակավոր տեղահանվածներին, գետաշենցիներին եւ մարտունաշենցիներին, ինչպես նաեւ ավելի վաղ Ադրբեջանից բռնագաղթված այն փախստականներին, ովքեր ապրում են ժամանակավոր կացարաններում:

Բացի այդ, ըստ պետվարչության պետի, ՄԱԿ-ի հանձնախումբը սկսել է ներմուծել 186 հազար տաք վերմակասլիպ ծածկոցներ, որոնք նախատեսվում է փախստականներին բաժանել սննդամթերքի հետ միաժամանակ: Հունվար-մայիս ամիսների ընթացքում օգնություն կստանան 150 հազար փախստականներ, եւ որպեսզի օգնությունը լինի բոլորի համար հավասար, քննարկվում է 70 հազար հոգու համար նախատեսված սննդամթերքը նույնպես բաժանել 150 հազար մարդու:

Առայժմ ՀՀ փախստականների հարցերի պետվարչությունը զբաղվում է միայն Ադրբեջանից եւ Շահումյանի շրջանից բռնագաղթվածների հարցերով, որոնց թիվը, պրն. Մովսիսյանի խոսքերով, 272 հազար է: Բայց ամենայն հավանականությամբ արդեն հունվարից վարչությունը կզբաղվի նաեւ Լեռնային Ղարաբաղից տեղահանվածների հարցերով (մոտ 30 հազար): Բայց կա նաեւ մեկ այլ խնդիր՝ Մարտակերտի շրջանից բռնագաղթվածների մի մասն այսօր գտնվում է Ստեփանակերտում, որոնց հոգսերով նույնպես զբաղվում է պետվարչությունը:

Պրն. Մովսիսյանից տեղեկացանք նաեւ, որ ներկայումս ժամանակավոր կացարաններում (հանրակացարաններ, հանգստյան տներ, զբոսաշրջիկ դպրոցներ եւ այլն) բնակվում են մոտ 105 հազար փախստականներ, որոնք խիստ ծանր վիճակում են: Եթե նախկինում Շահումյանից բռնագաղթվածներից յուրաքանչյուրին օրական տրվում էր 50 ռուբլի, այսօր տրվում է 80: Բացի այդ, թոշակառուները եւ երեխաները Հայաստանի քաղաքացիների հետ իրավահավասար օգտվում են թոշակավորման եւ նպաստներ ստանալու իրավունքից: Ինչ վերաբերում է Ստեփանակերտում գտնվող բռնագաղթված մարտակերտցիներին, ապա պետվարչությունը նրանց միանվագ օգնություն եւ անկողնային պարագաներ է հասցրել: Բացի այդ, նրանք օգնություն են ստանում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի պետական բյուջեից, եւ փաստորեն ստացվում է այնպես, որ աղբյուրները գրեթե նույնն են:

Երբ մտնում էինք պետվարչության շենքից, այնտեղից երբեմն-երբեմն մարդիկ էին ելնում ուսերին անկողնային պարագաներ: Պրն. Մովսիսյանը տեղեկացրեց, որ ներկայումս Շահումյանից եկած յուրաքանչյուր փախստականի տրվում է 5000-ական ռուբլու արժողությամբ անկողնային պարագաներ, եւ արդեն 4000-ից ավելի շահումյանցիներ ստացել են իրենց հասանելիքը: Անկողնային պարագաներ կստանան նաեւ գետաշենցիները եւ մարտունաշենցիները: Այս օգնությունը տրվում է միայն նրանց, ովքեր չեն բնակվում ժամանակավոր կացարաններում, որովհետեւ ժամանակավոր կացարանները որպես կանոն ապահովված են տեղաշորերով:

Հայաստանի տնտեսական վիճակը խիստ ծանր է եւ հնարավորությունները՝ սահմանափակ: Պետվարչության խնդիրներից մեկն էլ այն է, որ կարողանա կարիքավորների մեջ առավել կարիքավորներին գտնելու մեխանիզմ ստեղծել: Այլապես կարող է սոցիալական անարդարություն առաջանալ: Վերջին հաշվով մարդիկ նեղվում են ավելի շատ ոչ միայն կենսամիջոցների պակասությունից, այլ դրանց անարդար բաշխումից:

ԱՐԱՄ ԱՐՂՈՒԹՅԱՆ

Զոհված ազատամարտիկներին արժանի հուշակոթողներ

«Ազգ» թերթի հերթական համարում տպագրված Երեւանի քաղխորհրդի անվանակոչության հանձնաժողովի «Դժվարին եւ նուրբ խնդիր» վերնագիրը կրող հոդվածը իրոք որ խորհելու առիթ է տալիս: Երեւի շատերը կասեն, թե ինչ կա որ, մարդ զոհվել է հայրենի սահմանները, հողը պաշտպանելու համար մղված մարտերում եւ արժանի է անմահանալու, հիշվելու սերունդների սրտերում:

Նախ, ինչպես հոդվածում է նշվում, եթե սկսենք զոհվածների անուններով անվանակոչել (ճիշտը վերանվանել) գյուղերը, դպրոցները, փողոցները, ճիշտ որ դրանք չեն հերիքի: Նման ճանապարհով գնալու դեպքում ինչպե՞ս պիտի վարվենք մյուս զոհվածների հանդեպ:

Մեր գյուղը Ղարաբաղի ծակասային գյուղերից է: Երբ սկսվեցին գյուղի տարածքում մարտական գործողություններ ծավալվել, ի վիշտ բոլորիս սկսեցինք հողին հանձնել նահատակված ազատամարտիկներին: Սկզբում՝ գեղով, իսկ հետո սկսեցինք զոհերին հուղարկավորել մեծամասամբ գիշերը, մի քանի հոգով: Իրադրությունն էր դա թելադրում:

Առաջին զոհի հետ առաջարկություններ եղան հավերժացնել նրա հիշատակը կոլտնտեսությունը վերանվանելով նրա անունով: Բայց դա, ըստ իս, արվեց պահի ազդեցության տակ:

Այժմ, երբ բնակիչները համարվել են պատերազմի հետ եւ զոհերի մասին լուրերը ընդունում են սովորականի պես, հարկ կա խորհել նահատակների հիշատակը հավերժացնելու մեխանիզմի մասին:

Այստեղ մեզ համար լավ օրինակ կարող է ծառայել այն փաստը, թե ինչպես 70-ական թվականներին համաժողովրդական շարժում ծավալվեց գյուղերում, շրջկենտրոններում, քաղաքներում ժողովրդական միջոցներով (եւ միմիայն այդ ճանապարհով) երկրորդ համաշխարհային պատերազմում զոհվածների հիշատակը հավերժացնող հուշակոթողներ կանգնեցնելու շարժումը:

Թող ամեն գյուղ, քաղաք իր համար հուշարձան կանգնեցնի զոհվածների անուններով, կից սենյակներ կառուցեն, դրանք դարձնելով թանգարաններ նրանց մասին նյութերով, լուսանկարներով:

Չպետք է հրապուրվել փողոցներ, կոլտնտեսություններ, դպրոցներ նրանց անուններով կոչելու գաղափարով: Նախ այսօր դրանք կան, վաղը կարող են չլինել (ինչպես Հայաստանի կոլտնտեսությունները): Եւ երկրորդն էլ մենք վկան ենք, թե ինչպես մեր սերունդն անվանափոխում է մյուս սերնդի անվանակոչումները, անգթաբար փչում, վերացնում նյութական արժեքները:

ՀԱՄԼԵՏ ԴԵՎՌՆԴՅԱՆ
ԼՂՀ Մարտունու շրջանի Մաճկալաշեն գյուղ

Այց

Հայ-իրանական կապերը...

Սկիզբը՝ էջ 1

Պրն. Աբրահամյանի կարծիքով, այն, որ հաջողվեց իրանական կողմին հավաստել հայերի բարի կամքը եւ ցրել նրանց մտավախությունները, խթանեց բանակցությունների հետագա ակտիվացմանը եւ ըստ երեւույթին հնարավոր դարձրեց Գագիկ Հարությունյանի հանդիպումները Իրանի բարձրագույն ղեկավարների հետ, այդ թվում նախագահ Ռաֆսանջանիի, փոխնախագահ-վարչապետ Հաբիբիի, խորհրդարանի նախագահ Նուրիի, արտգործնախարար Վելայաթիի, նրա տեղակալ Վայեզիի հետ: Այցի ընթացքում ստորագրվեցին մի շարք պայմանագրեր: Հայաստանի կառավարության առընթեր ավիացիայի գլխավոր վարչության պետ Յուրի Մնացականովը եւ նրա իրանցի գործընկերը ստորագրեցին պայմանագիր Իրանի եւ Հայաստանի միջեւ օդային կապի մասին, որով ենթադրվում է շաբաթական մեկ անգամ կատարել Երեւան-Թեհրան չվերթ:

Տրանսպորտի նախարար Հենրիկ Քոչինյանը ստորագրել է պայմանագիր բեռների տարանցիկ փոխադրման մասին:

Իսկ հայ-իրանական հանձնաժողովի նախագահ, փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանն ու պրն. Նուրբախշին ստորագրեցին համատեղ հայտարարություն շրջանում ազգային սեյսմիկ պաշտպանության համակարգ ստեղծելու մասին: Այդ հայտարարությամբ նախատեսվում է շրջանում երկրաշարժերի կանխատեսումը, այդ մասին տեղեկությունների փոխանակում, երկրաշարժի հետեւանքների հաղթահարում, այդ բնագավառի մասնագետների ուսուցում:

Պրն. Հարությունյանն ու պրն. Նուրբախշին ստորագրեցին նաեւ մի արձանագրություն հայկական պատվիրակության այցի արդյունքների մասին, որով ՀՀ-ի եւ Իրանի միջեւ մինչ այդ ստորագրված բոլոր 21 փաստաթղթերի գործադրելիությունը հաստատվում էր կողմերի կողմից, այդ թվում մաքսային եւ առեւտրատնտեսական պայմանագրերը: Բացի դրանից, կողմերը պայմանավորվում են բեռների, մասնավորապես վառելանյութի եւ հացահատիկի փոխադրման սկզբունքների շուրջ:

Այդ հարցին էր նվիրված նաեւ Թավրիզում Արեւելյան Ատրպատականի նահանգապետ Աբդուլ Ալիզադեի եւ Հայաստանի էկոնոմիկայի փոխնախարար Միրոն Շիշմանյանի ու տրանսպորտի նախարար Հենրիկ Քոչինյանի միջեւ կնքված պայմանագիրը: Այն նախատեսում է որեւէ երրորդ երկրից Կասպից ծովով բեռների տեղափոխում իրանական նավահանգիստներ եւ համապատասխան քանակի ու արժողության տեղափոխումը Արեւելյան Ատրպատականից Հայաստան: Ա. Դ.

Ինչպես հայտնի դարձավ «Նոյյան Տապան» գործակալությանը, այս տարվա դեկտեմբերին Հելսինկյան քաղաքացիական պաշտպանության ասամբլեայի երկու կին ակտիվիստներ՝ ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Անահիտ Բայանդուրը եւ այդ կազմակերպության Ադրբեջանի կոմիտեի նախագահ Արզու Աբդուլլաեւան արժանացել են Ոլոֆ Պալմեի անվան խաղաղության մրցանակին: Մրցանակը հիմնադրվել եւ շնորհվում է Շվեդիայի Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության կողմից: Մրցանակը շնորհվել է Ղարաբաղի տարածաշրջանում խաղաղության հաստատման գործին բերած նպաստի համար:

Առողջապահություն

«Հույս»ը հուսադրող

Հայաստանում հատկապես վերջին տարվա ընթացքում գրանցվել է մանկածնության կտրուկ անկում:

Այս պայմաններում քիչ չեն նաեւ անզավակ ընտանիքները: Անզավակությունը դարձել է ոչ միայն բժշկական, այլեւ սոցիալական խնդիր: Մեկ-երկու տասնամյակ առաջ այս խնդիրը համարվում էր անլուծելի, այժմ արհեստական սերմնավորման մեթոդի կիրառման շնորհիվ այն համարվում է լուծված:

Այդ առիթով հանրապետության ծննդատան կլինիկական օրդինատոր Վահան Վարդապետյանից տեղեկացանք, որ անզավակությամբ տառապող այդպիսի ամուսնական զույգերի համար հանրապետական ծննդատան բազայում գործում է «Հույս» պետական փոքր ձեռնարկությունը, որի գործունեությունն ուղղված է տղամարդու անպտղությամբ պայմանավորված անզավակ ընտանիքների երջանկացմանը:

Պրն. Վարդապետյանը նշեց, որ հիմնվելով ամուսնական զույգի ժամանակակից մեթոդի վրա, որոշվում է նրանց իմունաբանական համատեղելիությունը:

Ամուսնական զույգի անհամատեղելիության դեպքում կատարվում է արհեստական սերմնավորում ամուսնու սերմնահեղուկով: Իսկ սերմնահեղուկի ոչ լիարժեքության դեպքում կատարվում է արհեստական սերմնավորում նախապես սառեցված-հալեցված դոնորի սերմնահեղուկով: Սերմնահեղուկի սառեցման տեխնոլոգիան մշակել են պրոֆ. Ա. Գրիգորյանն ու կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Վ. Նազարյանը: Մեր այն հարցին, թե ինչպես է կատարվում դոնորների ընտրությունը, պրն. Վարդապետյանը պատասխանեց, թե դոնորներն ընտրվում են բժշկական ստուգման ենթարկված 20-35 տարեկան առողջ տղամարդիկ՝ հաշվի առնելով ֆիզիկական, մտավոր եւ արտաքին գերազանց հատկանիշները: Պահպանվում է գաղտնիության սկզբունքը:

Այնուհետեւ պրն. Վարդապետյանն ավելացրեց, որ դրական արդյունքներ կարելի է ստանալ այն դեպքում, երբ կինը առողջ է եւ ունակ հղիանալու, մասնավորապես, կարեւոր նշանակություն ունի կնոջ տարիքը՝ մինչեւ 40 տարեկան: ■

տ ե ղ ե կ ա տ ո ւ ն

Առաջարկում է
բոլոր ձեռնարկություններին
տեղեկատուում գրանցել իրենց բնորոշող տեղեկություններ՝
-գործունեության ոլորտ, մասնագիտացում, առաջարկ եւ պահանջարկ, հասցե, հեռախոս, ղեկավարի ազգանուն եւ անուն:

Տեղեկատվությունը տարածվում է հեռախոսով՝ անվճար, պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով եւ կոմպյուտերային եղանակով

Տպավորիչ եւ ազդեցիկ գովազդներն անգամ անցողիկ են, իսկ մեզ մոտ գրանցված տեղեկությունները՝ մնայուն

հեռախոս
589 167
հավաստի, կիրառելի, արագ տեղեկատվություն

Հայաստանի Հանրապետություն
Երեւան, Կոմիտասի պողոտա 2/8

digitised by A.R.A.R.@

«Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում դեկտեմբերի 24-ին տպագրված Ռոմիկ Քոչարյանի «Քաղաքական կուրսի մասին» հոդվածը կարելի կլիներ ընդունել ներողամիտ ժպիտով կամ պարզապես դիլետանտության նկատմամբ արդեն մշակված անտարբերությամբ, երբ հեղինակն իր կողմից արծարծված այլ խնդիրների շարքում ճնշված չլիներ Արեւմտքի պահանջներին համապատասխանող: Այսպես միայն կարելի է կասարել այն հակակշռի դերը, որը Արեւմուտքին առավելապես կարողանա Հայաստանի իշխանություններին հետ մեզ համար նպաստավոր համագործակցության»: Այսպիսով, պարոն Քոչարյանի կարծիքով, Հայաստանը ոչ միայն որեւէ երրորդ ուժերի պահանջների համապատասխան կարող է մասնակցել իր անմիջական հարեւանի Իրանի երջափակմանը, այլեւ նույն ուժերին սի-

ՎԵՐՋԱԿԱՆ ԴԱՎԱՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅ-ԻՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՄ

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

20-րդ դարի ժանտախտը կատակներ չի անում

առայժմ վերջին դեպքը (առայժմ, որովհետեւ ոչ ոք չի ապահովագրել հայ ժողովրդին այդ վարակից) գրանցվել է Հայաստանի մայրաքաղաքում ընդամենը մի քանի ամիս առաջ:

Սակայն հայտնաբերված դեպքերի սակավությունը բնավ էլ չի նշանակում, թե մենք ամբողջովին վտանգազերծված ենք այդ հիվանդությունից: Պրն. Այվազյանը նշեց, որ թեեւ հանրապետությունում տարեկան հետազոտվել է 120-140 հազար մարդ (սա բավականին մեծ թիվ է Հայաստանի համար), այնուամենայնիվ չեն բացառվում նաեւ վարակի բաց թողած դեպքերը: Պատճառն այն է, որ զանազան հանգամանքների պատճառով շատ պոտենցիալ վարակակիրներ դուրս են մնում ուշադրությունից՝ հաճախ անփական կամքով:

յաստանում ստեղծվել են միջերկրային սոլիդանխուցման 18 լաբորատորիաներ, որոնք գործում են բոլոր շրջաններում՝ Սեւանում, Իջեւանում, Կոտայքում, Աշտարակում, Վանաձորում, Գորիսում, Մեղրիում, Վայքում եւ այլն: Մինչեւ վերջերս այն գործում էր նաեւ Ստեփանակերտում: Սակայն դեպքերի ու հանգամանքների բերումով ժամանակավորապես դադարել է նրա գործունեությունը:

Չնայած կոտարվող աշխատանքներին ու գործադրվող ջանքերին, բնականաբար ճյուղատեխնիկական ավելի հարուստ բազայի ու միջոցների առկայության պարագայում գործն ավելի օգտակար ու արդյունավետ կլինի: Իսկ դա, ելնելով մեր տնտեսական ու քաղաքական իրավիճակից, առայժմ այդքան էլ դյուրին գործ չէ:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Հայաստանը շարունակում է ստորագրել տնտեսական համաձայնագրեր

1992 թ. ընթացքում Հայաստանը ներմուծումների, բանկային, գիտատեխնիկական եւ մշակութային համագործակցության 5 պայմանագիր է ստորագրել ԱՄՆ-ի, 9՝ Իրանի, 5՝ Չինաստանի եւ մեկական առեւտրատնտեսական համաձայնագրեր Եգիպտոսի, Հունգարիայի, Լեհաստանի, Ռումինիայի, Հյուսիսային Կորեայի եւ Վիետնամի հետ: Այդ մասին «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեցին Հայաստանի էկոնոմիկայի նախարարությունում: Մոտ ժամանակներս ենթադրվում է ստորագրել նոր պայմանագրեր: Էկոնոմիկայի նախարարության տվյալներով, արդեն պատրաստվել եւ Շվեյցարիայի, Բրազիլիայի, Ուրուգվայի, Թուրքիայի, Ճապոնիայի, Իսրայելի, Շվեդիայի եւ Նորվեգիայի կառավարություններին են ուղարկվել առեւտրատնտեսական պայմանագրերի նախագծերը: Պատրաստվում է Սեւծովյան ավազանի երկրների հետ համագործակցության փաստաթղթերի ծրար, եւ ենթադրվում է Քուվեյթի հետ սերտ համագործակցություն սկսել Հայաստանը վարկերով ապահովելու: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ժխտումի ավերիչ եռանդը

Մոտակա անցյալում Հայաստանն ու Սփյուռքը իրար մասին խոսելիս օգտագործում էին գերազանցապես ածականների դրական եւ գերադրական աստիճանները: Անշեղ այուն անգամ չէր փոխում պետականորեն չափավորված հայ-հայկական հարաբերությունները: Իրականն անշուշտ միայն վարդագույնը չէր: Երբեմն-երբեմն, այստեղից կամ այնտեղից, հրթիռների պես, մեծյանց վրա էին արձակվում մեղադրանքները «ազգային շահերի դավաճանության», «հակաժողովրդական գործունեության» եւ այլ «վնասակարությունների» մեջ: Այս փոխհրաձգությունը, իհարկե, ընթանում էր գերազանցապես երկու ծանոթ կողմերի միջեւ, եւ անցորդի ընդհանուր պատկերը շատ էր խաթարվում, չասած արդեն, որ գաղափարական այս զգխտոթը ավելի շատ ունենում էր քաղաքական-կուսակցական գործիչներին եւ արվեստի ու գրականության աշխարհ էր բաժանում ավելի երբեմն [illegible]: Անշեղ, հայ գրականության պատմության մեջ յուրային էին մտնում այս կամ այն գործչի ոչ միայն ստեղծագործությունները, այլեւ նրա ֆիզիկական գոյության փաստը:

...Վերջապես դռները բացվեցին: Բացվեցին նաեւ բերանները: Իսկ բաց բերանի միջով դժվար չէր նկատել, թե ինչ կա ղեկավարված ոչ միայն լեզվի ծայրին, այլեւ լեզվի տակ:

Ահա երեւան է գալիս համակրելի գրական մի գործիչ Փարիզից եւ Հայաստանի Գրողների միությունում, հայ գրողների ներկայությամբ, հայ քննադատների առկայությամբ, անվրդով հայտարարում է, թե Հայաստանում քննադատություն չի եղել, չկա եւ չի կարող լինել: Այս գրաքննադատությունը նախընթաց է, իսկ Հայաստանն էլ Հյուսիսային բեւեռ, ուստի բացառվում է, որ բույսի այդ տեսակը աճի եւ պտուղներ տա:

Գալիս է մեկ ուրիշը Բեյրութից: Դարձյալ համակրելի եւ սիրելի եւ առավել դաժան բաներ է ասում. պարզվում է, որ Հայաստանում ոչ միայն գրականագիտություն չկա, այլեւ Չարենցից ու Բակունցից հետո Հայաստանում գրականություն չի ստեղծվել: Չեռնոբիլի ճառագայթված հող է դարձել Հայաստանի հետչարենցյան կամ հետբակունցյան գրականությունը: Եւ ասում են այնպես, ասես իրենք հայ չեն, Հայաստանն էլ ոչ մի կապ չունեն, այլ ՄԱԿ-ի կամ միջազգային մեկ այլ կազմակերպության հայախոս փորձագետներ են, որոնք մեկ շաբաթով պատրաստ են եկել մեզ իրենց այցելությամբ, եւ հիմա, առանց բժշկի պես, հիվանդությունը ճշտելուց հետո հանգիստ ու անվրդով գնում են իրենց տները: Շնորհակա՞լ ենք:

Ահա՛ այսպես: Անվերապահ հիացմունքին փոխարինելու է գալիս անվերապահ ժխտումը, եւ դա էությամբ նույնն են, քանզի թե մեկը, թե մյուսը իր մեջ չունի ոչ մի ընդունելի չափանիշ, երեւույթը քննելու եւ հասկանալու ոչ մի ցանկություն: Եւ երկուսն էլ պատկանում են անդեստ առասպելաբանության սեռին: Եւ առավել ցավալի է, երբ նման ժխտումի գիրկն են ընկնում գործ արած ու վաստակ ունեցող մարդիկ: Որեմն, ի՞նչ է սա, միայն ժխտո՞ւմ, թե՞ ավելի շատ ինքնաժխտում:

Դյուրին է տեղն ու տեղը էժան փաստարանության հնարքներով պատասխանել, թե, օրինակ, ես երբեք Բեյրութում չէի ասի, թե Անդրանիկ Ծառուկյանից կամ Էդվարդ Պոյաճյանից հետո գրականություն այլեւս չկա. Փարիզի հայկական սրահներում չէի հայտարարի, թե Շահնուրից եւ Շուշանյանից հետո ֆրանսահայ գրողը ոչ մի նկատելի դեմք չի տվել. ԱՄՆ-ում կէնդի [illegible]

ինչպես ես եմ պատկերացնում: Սա կլինի ոչ միայն վիրավորական նշված գաղութներում իսկապես գրականություն ստեղծող մարդկանց հանդեպ, այլեւ, նման պատասխանով ես, հակառակ իմ կամքին, կկանգնեի իմ հարգելի ընդդիմախոսների կողքին, եւ ձեռք-ձեռքի կսկսեինք անապատի վերածել այն հուրտերը, որ արդեն հանցի տանմանյակ է գերմարդկային ջանքերի գնով ձգտում ենք ծաղկուն պահել:

Պատկերացնո՞ւմ եք, թե որքան անիմաստ եւ անհեթեթ կհնչեին այն պատմաբանների խոսքերը, որոնք փորձ անեին հայտարարելու, թե Նարեկացուց եւ Շնորհալուց հետո գրականություն չի ստեղծվել, քանզի հաջորդներից ոչ մեկը նրանց չգերազանցեց իր հանճարով:

Ժխտումի այս երեւույթը բերեւս կարելի է բացատրել որպես հայրության քաղաքի պատմական դրսեւորում: Երբ սեփական գոյությունը համբավավոր ու ինքնահավանություն ավագի կողքին բերում է անշուք ու ավելորդ: Ընդունենք, թե իսկապես ավագն անգերազանցելի է եւ հսկայական, բայց չէ որ կան եւ կա կյանքն իր բազում զարգացումներով: Թե ոչ, կարելի է մեր «սեփական ոտնահետքերը հավաքելով» հազարամյակների միջով եռ-եռ քայլել եւ հայի ներկայությունը պատմության մեջ գնահատել որպես վերջացած մի երեւույթ, մանավանդ, որ գրական հերոսներից մեկն արդեն ասում էր. «Ոչինչ էին մեր հայրերը, ոչինչ ենք մենք»: Մեր նորօրյա ժխտողներն ավելի դաժան են: Նրանք ասում են՝ մեծ էին հայրերը, ոչինչ ենք մենք:

Տասը տարուց ավելին է, ինչ այս մարդու հետ հանդիպելիս միեւնույն զրույցն ենք ունենում: Ինձ մեղադրում է, թե ինչու եմ բարձրացնում Վահե Քաչա: Մեղադրելը հեշտ է, երբ ձեռքին «Կալաշնիկով» չի եղել, փեսան եմ, այդ պահին, երբ ոչ իմ վրա, առաջ ամբողջական դեպ ի երկինք մի խանի գնդակ կարձակեր, առ ի հանդարտեցումն յուր բորբոքված կրքերի: Այնուհետեւ [illegible] խաղացել է նրա հետ, ասես ներողամտություն է առաջ: Տասը տարի շարունակ ես նրան նույն պատասխանն եմ տալիս, որ հարգելի պարոն, [illegible] տարի Արեւմուտքում ես, ինչ որ վերլուծող փորձեր ես ձեռնարկել արվեստի եւ գրականության մեջ, սակայն հեռու եւ վաստակը միայն մեկի չափի էլ չկա:

Այն տեղից բացը, որ պարոնը չի կարողացել լրացնել, առ ի չգոյէ ամբողջական ձիրքի, փորձում է լցնել ագրեսիվությամբ եւ մեծերի վրա ցեխ գցելով: Սակայն տարօրինակ, գրքի սեռական [illegible] լի հակումին համապատասխանող սեր է տածում հայրենական միջավայրությունների հանդեպ: Ես նրան հասկանում եմ թե՛ մեկ, թե՛ մյուս դեպքում: Վահե Քաչայի ներկայությունը նրա համար մահից ավելի զորավոր մեղադրանք-ապացույցն է իր անշնորհության: Միայն ժխտումով կարելի է արդարացնել իր անշուք գոյությունը գրականության մեջ, մինչդեռ հայրենական միջավայրը աչքից հեռու է, նրան սիրելն ու գնահատելը դյուրին է եւ անվտանգ:

Շատ ծանր է ընդունել, որ քեզ հետ համատար միեւնույն դպրոցը հաճախած, միեւնույն տան մեջ ապրած, միեւնույն հաց ու ջրով սնված հայրենակիցը մի գեղեցիկ օր կարող է տաղանդ դառնալ, անհասանելի մի երեւույթ: Ինչպե՞ս թե, հապա սա այն Հակոբիկը, Պողոսիկը, Պետրոսիկը չէ՞ր, որ այսպես-այնպես, ինչպե՞ս պատահեց, որ նա մարդ դարձավ, իսկ մենք՝ ոչ: Ես հասկանում եմ, ծանր է, չափազա՞նց ծանր է ընդունել այս փաստը եւ դեռ ընդունելուց հետո էլ արժանին մատուցել, գոնե դափնու մի տերեւ ավելացնել նրա վաստակած դափնեպսակին:

Մեր մեջ բույն դրած ստրկամտության առաքինություններից մեկը, մենք սիրով կհամաձայնենք նշված դափնետերեւն ավելացնել, եթե դափնեպսակը վերահիշյալ Հակոբիկների, Պողոսիկների կամ Պետրոսիկների ուսին դրած լինի անգլիացին կամ ֆրանսիացին, ռուսը կամ ամերիկացին, անգամ թուրքը: Եւ չենք ուզում հասկանալ տարրական մի բան, մինչեւ դափնեպսակին արժանանալը մարդը կողքից էր. մի՞թե դա մենք, ես... մյուսները, բոլորս այնքան կույր էինք, որ մեր մեջ եղած ոսկին բոլեցինք, որ անգլիացին կամ ռուսը գնահատի: Չէ՞ որ ամեն ոսկերիչ իր կնիքն ունի, ինչո՞ւ բոլեցինք, որ մեզնից առաջ օտարը գնահատի, հիմա էլ լայնաբերան ճղճղալով ասում ենք, թե Փարիզում, Մոսկվայում, Լոնդոնում... Անկարայում արժանացել է այսինչ-այնինչ պատիվների: Իսկ մենք, ի՞նչ է, ժողովուրդ չե՞նք, պատիվ տալ չգիտե՞նք: Ուրիշին այո, ինքներս մեզ ոչ: Եւ կույր չենք, շատ լավ էլ տեսնում ենք: Առաջացող տեսնք, թե ովքեր են ամենից շատ հալածվում մեր մեջ: Մեր լավագույնները, այն Հակոբիկները ու Պողոսիկները: Նշանավորում է լավը վատից ջոկում ենք, կույր չենք: Մնում է մի չնչին բան, մի փոքրիկ մի, աննշան բան, արժանին մատուցել, իսկ օտարը երբ կուգի ու իր դափնեպսակը տա, երբ ոչ մենք արդեն տվել ենք: Երբ այս կես ժայռն էլ անենք, իսկապես մեծ եւ իսկապես անպարտելի ժողովուրդ ենք դառնալու:

Հայաստանցի հային հայրենասիրության դասեր տալը նույնն է, թե եկեղեցուն բացատրես, թե ինչ բան է ծովը: Մանավանդ որ բացատրողը անտարակուսելի փաստ է. 1946 թ. հայրենադարձներ չտեսած Արարատի երկրամասին, չտեսած «անգար» հարցաքննումը, չտեսած երկրորդ կարգի քաղաքացի լինելուն իրենց իսկ հայրենիքի մեջ, չտեսած... հայրենասիրության դասեր չելեցին: Հայրենասիրության օրինակներ ցույց տվեցին: Այն, ինչ պետք է անեինք բոլորս սրտանց հիմնական տարում, նրանց շնորհիվ արեցինք միանգամից: Մեկ օրվա մեջ ստացանք բարձրակարգ մասնագետներ (բոլոր աստղերացներում): Այսօրվա «համայրումի» կարիք այսօր եւս ունենք, եւ այսօր կան մարդիկ, որոնք գալիս են Հայաստան եւ հայրենասիրության դասեր տալու փոխարեն, լուռ ու համեստ գործ են անում: Իսկ Կալիֆորնիա կամ Փարիզի տարբեր անկյուններից Հայաստան պարտվելով Հայրենիք կառուցելու բարի խորհուրդներն այսօր նման են այն մարդկանց պահվածքին, որոնք, Շահնուրի ասելով, դառնակը բլին Ժնեւից փորձում էին Արեւմտահայաստանի հեղափոխությունը ղեկավարել:

«Ես մտավորական կխմորեմ այն երիտասարդը, որ իր ամբողջ պատրաստությամբ, իր բոլոր տվյալներով, Մոսկվայի փառքը ձգած եկած է Հայաստանի հուսահատ [illegible] երկրի այս դրդմանների տակ», ասում է Հարություն Պզտիկյանը («Ազգ», 30 սեպտեմբերի 1992 թ.):

Երբ ուղղակի հասկանանք Հայր Պզտիկյանին, առաջ պիտի պահանջենք, որ քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանը, հռչակավոր բժիշկ Լեւոն Բաղդասարյանը, քաղաքական գործիչ եւ տնտեսագետ Սեւակ Սիսարյանը եւ այլ նշանավոր հայազգի մասնագետներ թողնեն մոսկովյան եւ Ռուսաստանի այլ քաղաքների իրենց բարձր դիրքերը, վերջապես մի կողմ դնեն իրենց հայանպաստ գործունեությունը աշխարհի խոշոր երկրներից մեկում, գան Հայաստան եւ... ավելացնեն օտարվող անող գործազուրկների թիվը, քանի որ նրանց վերանորոգելը նույնիսկ մի բարդ մասնագիտություն է, ինչպես բժշկությունը, քաղաքական գիտությունները եւ տնտեսագիտությունը: Նշված հռչակավոր մասնագետները, լավագույն դեպքում, կարող են Տաշիրում կամ Հադրութում դասախոս աշխատել, երբ տեղական փոխերիկ բաժանմունքը բոլոր տան, չասած արդեն այն մասին, որ «երկրի այս դրդմանների տակ» ոչ միայն փլված երկրի վերանորոգելը, այլեւ փողոցում մնացած տասնյակ հազարավոր փախստականների համար բնակարան ժամանակավոր մի կացարան շինելը առաջնահերթ խնդիր է:

Երբ ուղղակի հասկանում Հայր Պզտիկյանին, առաջ Հայաստանը նրա պատկերացմամբ խաչմերուկ եւ հինգդարյան ներդրումների ընդարձակ մի պահեստ է, որը կարիք ունի մշակման ու պահպանման, որպեսզի աշխարհի մեկ սփռված մեր եղբայրներն ու քույրերը, երբեմն-երբեմն, մեկ-երկու օրով գան կարոտն առնեն ու ետ դառնան: Սակայն ես ցանկություն չունեմ այսպես հասկանալու, ուստի ընտրում եմ փոխաբերական իմաստը եւ դառնալ տեսնում, որ հարգարժան վարդապետը պարզապես քանից անտեղյակ է, երբ խոսում է կորցրած դրսից համազգային ինքնությունն ձեռք բերած հայ մասնագետներին բերել Հայաստան, երբ այստեղ հազարավոր բարձրակարգ մասնագետներ, գիտնականներ, արվեստագետներ եւ այլն բազմաձեւ անգործության են մատնված, երբ ֆիզիկոսը եւ քիմիկոսը, բժիշկը եւ արվեստագետը, հանուն «գեն մարմնակարիքի», բաղնում են տանը մնալով մտածում իրենց ապագան եւ դառնում են փողոցում կանգնած առեւտրական չարչի, բարձրագույն ապրանքների վերավաճառող կամ [illegible] թողած գնում են շատ Հայաստանում:

Բաներ կան, որ հեռվից ավելի լավ են երեւում: Շատ բաներ: Սակայն ոչ հայրենիքը: Հայրենիքը մոտիկից էլ լավ չի երեւում: Հայրենիքը, որպեսզի լավ տեսնվի, պետք է ապրել:

Ալբեր Կամյուն մի պիես ունի «Թյուրիմացություն» վերնագրով: Երիտասարդ տղան, կան տարի բացակայելուց հետո, արդեն հարուստ տարեկան վերադառնում է հայրենի քաղաք: Նա նպատակ ուներ, արդեն հարստացած, անակնկալ անել հարազատ մորն ու քրոջը: Սակայն նրանց իսկ ձեռքից պետք է զոհվի քրոջ եղբայրը եւ մոր զավակը: Մայրն արդեն ծերացել է, կան տարի առաջ մեկնած իր զավակին, իսկ քույրն խաղաղ չգիտի: Ահավոր թյուրիմացություն է: Դաժան այլաբանություն: Կարո՞ղ ենք արդյոք կարդալ այսպես, այդ զոհաբերությունը եռագումի վճարն էր: Հայրենիքից հեռանալու վճարը: Ուստի խորհուրդ բոլոր մյուս հեռացածներին, հայրենիք գալուց առաջ նախապես զգուշացրեք, թե ոչ, թյուրիմացության զոհ կդառնաք եւ մենք, եւ դուք:

Կոստան Զարյանի նավապետ Հերյանը մագ մնաց, որ այդպես նահատակվեր հայրենիքի զոհասեղանին: Լավ է, ժամանակին հասկացավ եւ տարայնվեց Հայաստանի մեջ, իսկ մինչ այդ հայրենի հողը իր միջից շարունակ դուրս էր մղում նրան, ասես խորթ լիներ կամ նավի բեռ ջրի երեսին ժայռերի մեջ կանգնած նավը ոչ միայն մեր երազը, այլեւ նավապետ Հերյանի բուն կացության [illegible] վկայում էր: Ամեն մի վերադարձ այսպես դժվար է:

Սակայն հեռացումը ավելի [illegible] հասկացողություն է:

Միասնականության բառը ինձ վախեցնում է: Ինձ պատկերացնում եմ նեղ սենյակում [illegible]: Միասնական լինելու համար ինչ-որ տարածություն է պետք իրար ձգող [illegible] հայրենակիցների միջեւ: [illegible] Ամենից վտանգավորը [illegible]ների եւ սխմարների միասնականությունն է: Հայրենիքին ոչ թե [illegible] պետք է այլ անհատականություններ: Քանզի անհատականությունները ձգտելով [illegible], մտածում են ու գործում տարբեր [illegible]: Մինչդեռ [illegible] միասնականացված [illegible]ների եւ սխմարների խումբը [illegible] չի մտածում: Նրա փոխարեն մտածողներ կան: Վայ այն ժողովրդին, որի փոխարեն ուրիշներն են մտածում, ընկնում իր խելք [illegible]:

Սակայն սա չի նշանակում, թե հայրենիքի համար գործ անող [illegible] անհատականությունները չպիտի միավորվեն մի նպատակի շուրջ: [illegible] Անհատականությունները [illegible] Բացի այդ, նրանք երբեք [illegible] խորհուրդ տալու եւ վերջնական [illegible] որոնք [illegible] ապրում են [illegible] մի բան իրենց [illegible] են այնպես, որ ավելի լավ [illegible]: Ահա հատկապես նրանց [illegible] չի երեւում հեռավոր [illegible] մոտակա բոլորի տեսակը:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ
Նոյեմբեր, Երեւան. 1992

DIAGNOSTICA

Գիտենք մեր բժշկական կենտրոններին, եւ Ձեր առողջությունը հուսալի ձեռներում կլինի.

Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6, հեռ. 35-01-58, 35-13-01
Քանաքեռ, Ծատուրյան փ. 55, հեռ. 28-75-24,
Կենտրոն, Թումանյան փ. 23, հեռ. 53-85-81
Գյումրի, Շչեդրինի 54ա, հեռ. 3-60-72
Գորիս, Մաշտոցի փ. 3, հեռ. 2-26-87

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

[illegible]

ՔԱՎԱՐԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵՐԿՐՈՒՄ

Ֆրանսիական L'Express հանդեսը գրում է, թե պաղեստինցիների մեջ փոքրամասնություն կազմող քրիստոնյաները ենթարկվում են խտրականության, նույնիսկ եթե պայքարում են ընդհանուր գործի համար: Հանդեսը դարձյալ արեւմտյան ավանդական դիրքերի վրա է, ինչ վերաբերում է քաղաքականացված իսլամին: Սակայն, ինչպես ասում են, չկա ծուխ առանց կրակի:

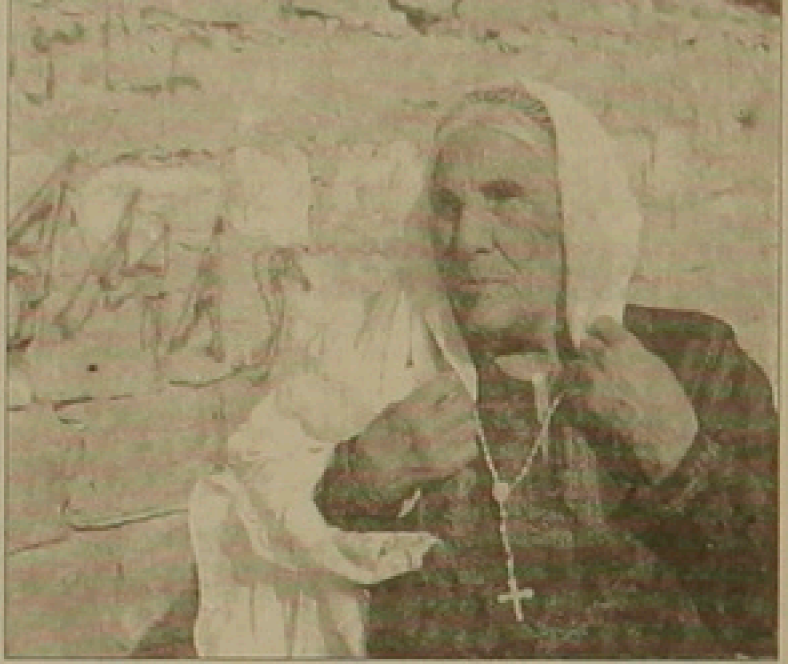

Պաղեստինցի քրիստոնյա արաբ Ժորժը խոճկորներ է բուծում եւ խոզի միս վաճառում, որը պիղծ է համարվում իսլամական երկրում: Չորս տարի առաջ նրա խոճկորները թունավորվեցին եւ ոչնչացան: Ժորժը անուղղակիորեն դրա համար մեղադրում է գաղթականների մոտակա ճամբարի արմատականներին: Զարմանալին այն է, որ նա այժմ իր անվտանգության համար պարտական է մոտերքում գտնվող հրեա գաղութաբնակներին: Սակայն Իսրայելի արդարադատությունն էլ իր հերթին կարգադրել է հանել Բեթղեհեմից ոչ հեռու Բեյթ Ջալա ավանում գտնվող նրա տունը, պատճառաբանելով վարչական վկայականի մի թերություն: Հայտնվելով իսրայելական օկուպացման եւ արմատականության անկյան միջեւ, ի՞նչ պետք է անի Ժորժը: «Երբ ճնշումը շատ ուժեղանա, կտարագրվեմ», ասում է նա: Նյու Ջերզիում հաստատված նրա ավագ որդին աղաչում է ընդօրինակել իրեն: Ժորժը իր ծանոթներից թվարկում է մոտ 15 տարագիրների, որոնք մեկնել են ԱՄՆ, Կանադա, Լատինական Ամերիկա, Ավստրալիա:

Արտագաղթը նորություն չէ այստեղ: Դրան է դիմում պաղեստինցիների ընտրախավը, այդ թվում մտավորականները: «1967-1990 թթ. արտագաղթած 300 հազար պաղեստինցիներից 18 հազարը քրիստոնյաներ են, նշում է Բեթղեհեմի համալսարանի պրոֆեսոր, սոցիոլոգ Բեռնար Սաբելլան, երեւույթը մանավանդ զգալի է այն պատճառով, որ քրիստոնյա պաղեստինցիները մեծ թիվ են կազմում մտավորականության եւ գործարար մարդկանց մեջ»: Սուրբ երկրում՝ Պաղեստինում ապրում է մոտ 130 հազար քրիստոնյա, այդ թվում 45 հազարը գրավյալ տարածքներում: Երուսաղեմում նրանց թիվը կազմում է 10-12 հազար, այսինքն բնակչության երկու տոկոսը, մինչդեռ 1944 թ. նրանք կազմում էին ավելի քան 20 տոկոս: «Սա մահացու արյունազեղում է», ասում է բարձրաստիճան հոգեւորականներից մեկը: Գուցե սա չափազանցություն է, քանի որ Բ. Սաբելլայի հետազոտության համաձայն մնացողների երկու երրորդը վճռականորեն տրամադրված է տարագրության դեմ: Սակայն տեղի են ունենում ժողովրդագրական այլ փոփոխություններ: Բեթղեհեմում՝ Քրիստոսի ծնված քաղաքում, մահմեդականները մեծամասնություն են կազմում, նույն վիճակն է գրավյալ տարածքներից դուրս գտնվող Նազարեթ քաղաքում: Բուն Իսրայելում մտահոգիչ ուրիշ նշաններ կան: Այսպես, ոչ մի քրիստոնյա արաբ այժմ չկա հունիսին ընտրված Կնեսետի կազմում, սա աննախադեպ երեւույթ է: «Մի՞թե կարելի է դատապարտել 25-ամյա այն դիպլոմակիրին, որը կացարան, աշխատանք, ապագա չունենալու պատճառով փրկություն է փնտրում արտասահմանում», հարց է տալիս Բեթղեհեմի քաղաքապետ Էլիաս Ֆրեյջը: «Միայն խաղաղությունն ու կայունությունը կարող են վերջ դնել արտագաղթին», իր հերթին արձանագրում է ծագումով պաղեստինցի առաջին եպիսկոպոս եւ Երուսաղեմի լատին եկեղեցու պատրիարք Միշել Սաբահը:

Փոքրամասնություն կազմելով փոքրամասնության մեջ, կասկածվելով Արեւմուտքի հանդեպ համակրանքի մեջ, քրիստոնյաները տառապում են այն մտքից, որ կասկածի տակ է առնվում իրենց օրինապահությունը, մանավանդ երբ նկատի ունենանք, որ արաբների ազգայնականությանը եւ պաղեստինցիների պայքարին իրենք բազմաթիվ փաստաբաններ են տվել, սկսած Միշել Աֆլակից, որը 1953 թ. դարձավ Բաաս կուսակցության հիմնադիրներից մեկը: Ժորժ Հաբաշը (Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդավարական ճակատ) եւ Նայեֆ Հավաթմեհը (Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդավարական ճակատ), որոնք երկուսն էլ դեմ են հաշտության բանակցություններին, քրիստոնյաներ են, ինչպես նաեւ Արեւմտյան Եվրոպայում Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության որոշ թվով «դեսպաններ» եւ Վաշինգտոնի բանակցություններում պաղեստինյան պատվիրակության բազմաթիվ անդամներ: Նրանցից է նույն ուղղափառ դավանանքին հետեւող Հանան Աշրաուին, որը նույնպես չի խուսափում մահմեդական պաղեստինցիների դառը ակնարկներից, քանի որ «չի եղել ճամբարներում եւ բանտում»:

Հրապարակայնորեն հոգեւոր առաջնորդները քարոզում են երկու համայնքների մերձեցում: 1991 թ. մարտին Հովհաննես-Պողոս Բ պապին հղած մի նամակում Երուսաղեմի Մեծ մուֆթին վստահեցնում էր, թե «այս աշխարհի ոչ մի տերություն չի կարող բաժանել մահմեդականներին ու քրիստոնյաներին, որոնք միավորված են ընդհանուր ճակատագրով»: Դամասկոսի դարպասից ոչ հեռու Բեյթ Նուահը՝ Նոյի տունը, գործում է աստծո՝ ալլահի եւ Եհովայի հետեւորդների հաշտեցման նպատակով: Ս. թ. սեպտեմբերին տեղի ունեցավ Սուրբ երկրի քրիստոնյաների ու մահմեդականների երկխոսությանը նպաստող խորհրդաժողով: Գագաթաժողովում որպես կանոն է ընդունվում երկխոսությունը, բայց իրականում առկա է խտրականությունը, նույնիսկ եթե մահմեդական բուրժուազիան չի խորշում կաթոլիկ քույրերի դասավանդումից: Միջհամայնքային գործերում ամեն մի միջադեպ անմիջապես դավանաբանական երանգ է ստանում: Եթե քարով ցուցափեղկ է ջարդվել կամ որեւէ ավտոմեքենա հրկիզվել, պատճառն այն է, որ դրանց տերերը «անհավատներ» են: Իսկ եթե որեւէ վարժարանի վրա հարձակում է կատարվել, պատճառն այն է, որ դա կաթոլիկ քույրերի վարժարան է: Փույթ չէ, որ Ինթիֆադայի պարագլուխները մահմեդական առեւտրականներին նույնպես պարտադրում են հարգել իրենց կանոնները: Անչափ դժվար է կրոնականը քաղաքականից զատել, երբ Բեյթ Ջալայի կենտրոնում իսկական ճակատամարտ են սկսում Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության միջուկի՝ Ֆաթահի մահմեդական մարտիկները եւ այլախոհների արմատական շարժման Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդական ճակատի քրիստոնյա ակտիվիստները:

Կարելի՞ է արդյոք խոսել հալածանքի մասին: Թերեւս ավելի ճիշտ կլիներ ասել հետապնդումների մասին, որոնք կարող են վախ առաջացնել: Գազայում՝ Համաս շարժման միջնաբերդում, որտեղ ապրում են 2000-ից էլ պակաս քրիստոնյաներ, մինչեւ հիմա միայն մի քանի կին է համարձակվում գլխաբաց փողոց դուրս գալ: Նազարեթում իսլամականները, որոնք վեց տեղ ստացան վերջին տեղական ընտրություններում, մինչեւ օրս ապարդյուն կերպով ջանում են ուրբաթ օրը պարտադրել կրպակների եւ դպրոցների փակումը: Անցյալ տարի Բեթղեհեմում տոնածառի լամպերն ու ծաղկաշղթաները իրենց տեղը զիջեցին Ինթիֆադայի «նահատակների» դիմանկարներին:

Արմատականներն իրենք են արծարծում հոգեգարությունը: Երուսաղեմի՝ իսլամի երրորդ սուրբ վայրի մզկիթների առջեւ հրապարակներում երիտասարդ «շեյխերը» Արեւմուտքի անբարոյականության շուրջ երկար ճառաբանելուց հետո հայտարարում են, որ Ղուրանը քրիստոնյային համարում է «թշնամի»: Ինչ վերաբերում է այդ շրջանի իսլամացմանը դիմակայող պաղեստինցիներին, «նրանք սոսկ մի կաթիլ են իսլամի օվկիանոսում»: Սրանից հետո մի՞թե կարելի է զարմանալ, որ պաղեստինցի այդքան քրիստոնյաներ երկյուղներ ունեն պաղեստինյան պետության ստեղծումից: «Այդ օրը սիոնիստ թշնամու դեմ ուղղված սրբազան դաշինքը կվերանա, կանխագուշակում է նրանցից մեկը: Դրան կփոխարինեն հաշվեհարդարները: Մենք կարժանանանք նույն ճակատագրին, ինչ մեր լիբանանցի եղբայրները կամ Եգիպտոսի ղպտիները: Ցավով եմ ասում, բայց իսրայելական օրենքները մեզ պաշտպանում են»:

Քրիստոնյա փոքրամասնության տագնապները վկայում են լքվածության նրանց խոր զգացման մասին: Բեթղեհեմից մինչեւ Նազարեթ քրիստոնյաներն իրենց լքված են զգում ինչպես Արեւմուտքի, այնպես էլ կրոնական վերնախավի կողմից: «Երբ վաճառվում է որեւէ հողակտոր, տուն կամ խանութ, ասում է նազարեթցի մի ճարտարագետ, եկեղեցին ոչինչ չի անում դրանք գնելու համար եւ ի վերջո դրանք հայտնվում են ավելի շատ վճարողի, այսինքն մահմեդականների ձեռքին: Ինչ վերաբերում է բարեսիրական շարժումներին եւ արտասահմանյան երկրներին, նրանք օգնում են միայն ուրիշներին, իսկ մեզ ոչինչ չի հասնում»: Նվաճող իսլամի դեմ հանդիման քրիստոնյաները իրենց թուլացած են զգում նաեւ կրոնական բազմաթիվ տեւական վեճերի պատճառով, որոնցից են Սուրբ վայրերի կառավարմանն առնչվող տարաձայնությունները: Այս հարցում վեճեր են ծագում ուղղափառ հույների, կաթոլիկ հույների, հռոմեադավան կաթոլիկների, հայերի, մարոնիտների, սիրիացիների, ղպտիների, եթովպացիների, անգլիկանների միջեւ: Դրանց հետեւանքով, բոլոր հորդորներին հակառակ, Ծննդյան տոները նշվում են երեք տարբեր օրերի:

L'Express, 23 դեկտեմբեր 1992

Արեւմտյան ուժերը խփել են իրաքյան ինքնաթիռը

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» կայանը, Իրաքի զինված ուժերին պատկանող մեկ ինքնաթիռ խփվել է արեւմտյան ուժերի կողմից հյուսիսային Իրաքի (Քրդստան) օդային տարածքում, որը համաձայն ՄԱԿ-ի որոշման, փակ է իրաքյան օդուժի համար: Պաշտոնական Բաղդադը դա որակել է իբրեւ «հանցագործ արարք», իսկ Իրաքի պաշտոնական ներկայացուցիչը հայտարարել է, որ «իր երկիրն իրեն իրավունք է վերապահում պատասխան միջոցների դիմել»: Իրաքը չի ճանաչում ՄԱԿ-ի կողմից նշանակված արգելքը եւ 30-րդ հորիզոնականից հյուսիս ընկած տարածքները համարում է իր իշխանությանը ենթակա գոտի:

Օգնությունը Սարաեւոյում կողոպտվում է

«Ազատություն» կայանը հաղորդում է, որ Բոսնիայում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Կիսլերը տեղյակ է պահել միջազգային հանրությանն այն մասին, որ քաղաքում տեղաբաշխված զինված կազմավորումները թալանում են բնակչության համար նախատեսված մարդասիրական օգնությունը:

Ավտոմեքենայում ծխելը վտանգավոր է

Ծխելու վնասների մասին շատ է խոսվել ու գրվել: Բայց ավտոմեքենայում ծխելը նաեւ անպատասխանատվություն է: Ամերիկացիների անցկացրած հետազոտությունների տվյալների համաձայն, ծխող ավտովարորդները 50 տոկոսով ավելի շատ են ենթակա վթարի ենթարկվելու, քան չծխողները: Վարելիս ծխախոտը վառելը, մոխիր թափելը, գլանակը հանգցնելը շեղում է ուշադրությունը: Այս հետազոտության արդյունքներն արդեն օգտագործվում են Մեծ Բրիտանիայում: Հայտարարությունը գրելով, որ իրենք մեկ տարի չեն ծխել եւ հետագայում էլ չեն ծխելու, բրիտանացի վարորդները կարող են ապահովագրական վճարների 12,5 տոկոս կրճատում ստանալ:

Վրաստանը ռազմական արդյունաբերություն է ստեղծում

Վրաստանի ղեկավարությունը ծրագրում է ստեղծել ռազմական արդյունաբերություն: Պաշտպանության եւ արդյունաբերության նախարարությունները մոտ ժամանակներս խորհրդարանի ռազմական հարցերով հանձնաժողովի հետ կմշակեն գործողությունների ծրագիր: Հանրապետությունում արդեն ստեղծվել է համապատասխան կառավարական հանձնաժողով: Սակայն ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեց ռազմական արդյունաբերության հարցերով գլխավոր խորհրդական Վաժա Տորդիյան, որպես առաջին քայլ Վրաստանը պետք է ընդունի ռազմական դոկտրինան: Հանրապետության տարածքում գտնվող նախկին ԽՍՀՄ ռազմարդյունաբերական համալիրի գործարանները ներկայումս լուրջ դժվարությունների առաջ են կանգնած: Ավանդական տնտեսական կապերի փլուզումից հետո փաստորեն այդ ձեռնարկությունները մնացել են առանց հումքի եւ նյութերի:

Ինֆարկտից հետո աշխատելն օգտակար է

Ինֆարկտից հետո աշխատանքը վերսկսելը բարերար ազդեցություն է գործում, վկայում է ամերիկացի գիտնական Ք. Ռոուսի եւ իր աշխատակիցների անցկացրած հետազոտությունը: Նոպայի պահին աշխատանք ունեցած 143 հիվանդներից 90-ը (63 տոկոսը), որոնք աշխատանքը վերսկսել էին հետագա չորս ամիսների ընթացքում եւ աշխատում էին մեկ տարի անընդմեջ, գերազանցորեն մյուսներից ավելի լավ վիճակում էին, ինֆարկտին հաջորդող անհանգստությունը եւ տագնապը զգալիորեն նվազել էին միայն աշխատանքը վերսկսած մարդկանց շրջանում, նույնիսկ եթե նախկինում նրանք դժգոհել են իրենց աշխատանքից: ■

Տաջիկստան

Փախստականների հարցը գերագնահատված

Տաջիկստանի խորհրդարանի նախագահ Էմոմալի Ռահմոնովը կարծում է, որ տաջիկների դեպի Աֆղանստան կատարվող զանգվածային փախուստի երեւույթը շատերի կողմից գերագնահատվում է: Ըստ տվյալների համաձայն, Աֆղանստան փախած տաջիկների թիվը հասնում է 10 հազարի:

Վախշի շրջանի բնակիչների հետ հանդիպման ժամանակ է. Ռահմոնովը նշեց, որ շատերն ուրախությամբ են ընդունում, որ ընդդիմության ներկայացուցիչները գալիս են Աֆղանստանից, ասելով, թե որ գան, ով մեզ հետ չէ, մեր դեմ է: Ռահմոնովն ընդգծել է, թե «փախստականներն իրենց հայրենիքը լքել են զուր հույսերով եւ երբեւէ կարող են վերադառնալ զենքով»: Եւ եթե տաջիկներն իրար չհասկանան, նորից արյուն կհոսի:

Ռահմոնովը կոչ արեց բոլորին ետ վերադառնալ: Նա նշեց նաեւ, թե երկուշաբթի օրը Տաջիկստանի ղեկավարությունը կհանդիպի Աֆղանստանի ներկայացուցիչների հետ եւ կքննարկի այդ ցավոտ հարցը:

Միեւնույն ժամանակ Տաջիկստանի ժողովրդական ճակատի ջոկատները, որոնք ենթարկվում են Քուլյաբի ղեկավար Սանգակ Սաֆարովին, կիրակի օրը հարձակում են գործել Վերածննդի իսլամական կուսակցության կողմնակիցների դիրքերի վրա: Տաջիկստանում տեղակայված ռուսական սահմանապահների շտաբում «ԻՖ»-ին հայտնեցին, որ առայժմ կողմերը բավարարվել են փոխհրաձգությամբ:

Սակայն շտաբում չեն բացառում, որ կառավարամետ ուժերը կարող են օգտագործել իրենց ձեռքի տակ եղած զրահատեխնիկան:

Դրանից բացի, տաջիկ-աֆղանական սահմանի ուղղությամբ շարժվել է Տաջիկստանի ազգային անվտանգության կոմիտեի հատուկ բրիգադի առաջին ջոկատը: ■

Ռուսները կասկածում են իրենց մնալուն

Երեկ ռուս զինվորականների գնդակահարության մասին լուրն «ավելի մեծացրեց մեր կասկածը Տաջիկստանում ռուսական զորքերի գտնվելու նպատակահարմարության մասին»: «ԻՖ»-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ այդպիսի կարծիք հայտնեցին Դուշանբեում գտնվող մի քանի սպաներ, որոնք չցանկացան իրենց անունները տալ: Նրանք նշեցին, որ տեղի բնակչության կողմից իրենք սպառնալիքներ չեն լսել, իսկ չեզոքությունը նրանց հնարավորություն է տվել տանելի հարաբերությունների մեջ լինել տարբեր ուղղվածության զինված խմբավորումների հետ: Պատանդների հետ պատահածը սակայն ապացուցեց, որ անվտանգության երաշխիք չկա:

«Մենք չենք պատրաստվում զինված գործողություններով վրեժ լուծել մեր ընկերների համար: Նրանք, ովքեր պետք է պատժվեն, արդեն թաքնվել են լեռներում», ասաց մի սպա: Նա հայտնեց նաեւ, որ հրամանատարությունը կոչ է արել սպայական կազմին մութ ժամանակ միայնակ դուրս չգալ փողոց:

Նրա ծառայակցի կարծիքով, պատանդ վերցնողների նկատմամբ սկզբից պետք է աննախընթաց ու կտրուկ միջոցներ ձեռք առնվեին: ■

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր-Հուր

Մալթայի վարչապետի առաջին այցելությունը Ռուսաստան

Մալթայի վարչապետ Ֆենեկ Ադամիի հետ բանակցությունների ժամանակ Ռուսաստանի Նախարարների խորհրդի նախագահ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը հայտարարել է, որ Ռուսաստանը «բարձր է գնահատում Մալթայի հետ բարեկամական հարաբերությունները ու պատրաստ է զարգացնել դրանք»: Ֆենեկ Ադամին առաջին անգամ է գտնվում Ռուսաստանում: Ստորագրվել են համագործակցության եւ բարեկամության հռչակագիր, 1993 թ. 30 միլիոն դոլլարի ապրանքափոխանակության, մշակույթի եւ առողջապահության բնագավառներում համագործակցության փաստաթղթեր:

ԺԲՄՇ-ն ընդունել է եվրասիական հանրակցության համադրույթն ու խարտիան

Շաբաթ օրը Մոսկվայում անցակցվել է ժողովրդական բարեփոխումների միջազգային շարժման (ԺԲՄՇ) երկրորդ համագումարը: Մասնակցում էին նախկին ԽՍՀՄ բոլոր հանրապետություններից (բացի Ղրղզստանից եւ Թուրքմենստանից) 93 պատվիրակներ եւ 45 դիտորդներ: Համագումարն ընդունել է եվրասիական հանրակցության համադրույթն ու խարտիան: Այդ ձեւով ԺԲՄՇ-ն ենթադրում է վերստեղծել նախկին Խորհրդային Միության տարածքում ապրող ժողովուրդների հանրակցություն, որի հիմնական սկզբունքներն են հավասարությունը ժողովրդավարական ընտրությանը, ժողովրդի շահերի եւ անձի ազատությունների միասնությունը, սոցիալական եւ ազգային արդարությունը: Համագումարի մասնակիցներն ընդունել են հայտարարություն «Անկախ Պետությունների Հանրակցության մասին»: Այնտեղ նշվում է մասնավորապես համագործակցության անբավարար արդյունավետությունը:

Ուկրաինայի կառավարությունը մտադիր է արժեզրկումը հասցնել ամսական 3 տոկոսի

Շաբաթ օրը Նախարարների կաբինետում կայացած մամուլի ասուլիսում Ուկրաինայի փոխվարչապետ Վիկտոր Պինզենիկը հայտարարել է, որ հանրապետության կառավարությունը մտադիր է արժեզրկումը նվազեցնել մինչեւ ամսական 3 տոկոսի: Նրա խոսքերով, կառավարությունում պատրաստվել է նաեւ հռչակագիր անօրինական սեփականաշնորհումների դեմ պայքարի կապակցությամբ, որը մի շարք միջոցներից բացի նախատեսում է նաեւ անօրինական սեփականաշնորհված գույքի առգրավում: Փոխվարչապետ Վլադիմիր Դեմյանովը մամուլի ասուլիսում հայտնել է, որ Ուկրաինան 1993-ին պետք է գնի 600 հազար տոննա հացահատիկ, որպեսզի հնարավոր լինի ժողովրդին հացով ապահովել: Կառավարության տվյալներով Կիեւում հացամթերքի օգտագործումը վերջին ամսում ավելացել է 1.5 անգամ եւ կազմել է օրական 900 տոննա: Դեմյանովն ասաց, որ գների ազատ արձակման եւ կարգավորման վերջին հռչակագրերը հնարավորություն կտան բյուջեբուծական արտադրանքի՝ շաքարի, ձեթի գները համապատասխանեցնել ծախսերի հետ:

Խարսխակայանը կհանձնվի Վրաստանին

Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Է. Շեւարդնաձեն հայտարարել է, որ պաշտպանության նախարար Թենգիզ Կիտովանին եւ Պավել Գրաչովը դեկտեմբերի 29-ին Մոսկվայում պետք է քննարկեն Ռուսաստանի բանակի զենքը Վրաստանին հանձնելու հարցը: Երեկ հեռուստատեսությամբ ելույթ ունենալով, Վրաստանի ղեկավարը նաեւ հայտնել է, որ Փոթիի ռազմածովային խարսխակայանում գտնվող բոլոր նավերն արդեն հանձնվել են Վրաստանին, եւ մնում է միայն ձեւակերպել դա իրավաբանորեն: ■

Մշակույթ

Քաղաքամայր Երեւանի կենտրոնում վեր խոյացող եւ թանգարանային համալիրի կենտրոնական մասը կազմող բազմապատիկ այս շենքը տիրականորեն իշխում է շրջակայքի վրա: Դա Հայաստանի ազգային պատկերասրահն է՝ մեր բազմադարյա մշակույթի ու համաշխարհային արվեստի լավագույն նմուշների հոյակապ գանձարանն ու ուսումնասիրության կենտրոնը: Խոստովանում եմ՝ իրենց պատշաճ շարադրանքի օգտագործած «հոյակապ» մակդիրն այսօր, մեղմ ասած, չի համապատասխանում իրականությանը: Վերջին շրջանում այստեղ տեղի ունեցածը՝ ընդամենը ամիսներ ընթացքում իրար հաջորդած երկու կողոպուտների պատճառով երկու նկարների անհայտացումն մտահոգեց եւ անհանգստություն պատճառեց հանրապետության արվեստասեր շրջանակներին: Բնական էր ուստի մեր ցանկությունը՝ հանդիպելու գեղարվեստական այս թանգարանի տնօրեն, արվեստաբան Շահեն Խաչատրյանին եւ զրուցելու նրա հետ, ինչպես ասում են, պատկերասրահի մասին եւ նրա շուրջը:

– Պրն. Խաչատրյան, վերջերս դուք մեկնեցիք Ամերիկա, երբ ձեր ղեկավարած հաստատությունում ծանր կացություն էր. գողացվել էր Լեվիտանի մի նկարը: Դա արդյոք այն նո՞ւյն նկարն էր՝ տարիներ առաջ տարված պատկերասրահից, որ դուք դեռ չլինելով հիշյալ թանգարանի տնօրեն՝ հայտնաբերեցիք Սոբիի լոնդոնյան աճուրդում եւ հետ վերադարձրիք այն:

– Ո՛չ, նույնը չէր, բայց գրեթե նույն չափի մի այլ նկար: Թերեւս վրե՞ժ լուծվեց ինձանից՝ փոխարենը մեկ ուրիշը տանելով:

– Այնուամենայնիվ դուք մեկնեցիք:

– Խորապես գիտակցելով ստեղծված վիճակը՝ ես ընդառաջեցի Դետրոյտում հիմնադրված Ալեք եւ Մարի Մանուկյան թանգարանի բացման առիթով նույն քաղաքում կազմակերպված թանգարանների միջազգային գիտաժողովին մասնակցելու հրավերին: Առաջին անգամ էր նման բարձր մակարդակով ներկայացվելու հայոց ազգային պատկերասրահը: Երկար մտածելուց հետո, թե ո՞րն է ճիշտ՝ մնալ ու սգալ, սպասել հետաքննության դանդաղ ընթացքին, թե մեկնել ու մի քիչ «ջերմանալ», ինչպես մեր ռուսաստանի բերբերից մեկն էր հասցրել բնորոշել, որոշեցի այնուամենայնիվ մի շաբաթով մեկնել: Ուրախ եմ, որ վերադարձիս հետս բերեցի անհրաժեշտ այնպիսի իրեր, որոնք կօգնեն նման գողությունների կանխմանը:

– Մի քանի խոսքով պատմեք խնդրեմ վերոհիշյալ թանգարանի եւ գիտաժողովի մասին:

– Դետրոյտում բացված թանգարանը, որի նախնական աշխատանքներին ծանոթ էի, իր ճարտարապետական լուծումներով եւ արվեստանմուշների ցուցադրման կուլտուրայով անմոռանալի տպավորություն թողեց

Պատկերասրահը նոր անակնկալներ է պատրաստում

մեզ վրա եւ համակեց հպարտության զգացումով: Այս թանգարանի ստեղծման խնդրում մեծ ավանդ ունի Փարոնեն Ծ. վրդ. Ավետիսյանը, որի ջանադիր ու անձնվեր գործունեության արգասավորումն ու հայ արվեստի հանդեպ ունեցած նրա ակնածալից սիրո արտահայտությունն էր դա: Վերջինիս ցուցադրանքում հին եւ միջնադարյան արվեստի (գորգեր, ձեռագրեր, կիրառական արվեստի նմուշներ) բաժինը ձեւավորված էր միջազգային ամենաբարձր չափանիշներով: Ցանկալի է, որ հայ ժամանակակից արվեստի բաժինն ավելի ընդարձակ լիներ: Ինչ վերաբերում է գիտաժողովին, որի գլխավոր կազմակերպիչն էր հայտնի ազգային գործիչ Երվանդ Ազատյանը եւ որտեղ առանձին ելույթով հանդես եկա նաեւ ես, կազմակերպված էր գիտական ոգեւորիչ մակարդակով:

– Վերադառնանք պատկերասրահի խնդիրներին: Դուք չե՞ք գտնում արդյոք, որ վերջին երկու գողությունները շատ արագ հաջորդեցին միմյանց եւ ինչ-որ կապ կար դրանց միջեւ:

– Չանտեսելով, իհարկե, հսկիչների մեղքի մեծ բաժինն այս հարցում՝ նորից եմ կրկնում. ներսի մարդու մասնակցությունն այդ գողություններին ինձ համար անառարկելի է:

– Բայց չէ՞ որ նախավերջին գողությունից հետո մշակույթի նախարարությունը ձեզ կարգադրել էր պատերից հանել փոքրաչափ նկարները:

– Մինչեւ իմ մեկնումը այդպիսի հրաման ես չէի ստացել եւ զարմանում եմ, որ մեր լրագրողները մեզնից շուտ են նման հրամաններ ստանում: Եթե նույնիսկ ստացած լինեի, ողջ պատկերասրահի ցուցադրանքում այդ կարգի փոփոխություններ անելն ամիսներ կտեւեր: Բացի այդ, փոքրաչափ նկարները պատերից հանելը նշանակում է ծայրաստիճան աղքատացնել պատկերասրահը: Դուք պատկերացրեք, թե ինչպիսին կլինի մեր թանգարանի տեսքը, եթե այնտեղից հանվեն իտալական, հոլանդական, ֆրանսիական արվեստի, մասնավորապես բարբիզոնյան դպրոցի ներկայացուցիչների գործերը, որոնք մեր հպարտությունն են: Հետո չգիտենք, ի՞նչ տեսք կստանա մեր ազգային պատկերասրահն առանց մեր մեծագույն նկարչի՝ Հովնաթանյանի գործերի: Նրանք բոլորն էլ փոքրաչափ են:

– Այդ դեպքում ի՞նչ եք մտադիր անել:

– Նկատի առնելով, որ ազդանշանային համակարգ շատ արագ հնարավոր չէ ստեղծել, մտածել եւ գտել ենք այդ փոքրաչափ նկարների պահպանության այնպիսի ձեւ, որը թույլ չի տա այդքան դյուրությամբ հանել պատերից:

– Չե՞ք գտնում արդյոք, որ ընդհանուր առմամբ հսկողությունը մուտքերի մոտ անբավարար է կազմակերպված եւ հարկ է ուժեղացնել այն՝ խուսափելու համար եղածի կրկնություններից:

– Կասեմ ավելին: Առ այսօր մենք չունենք մեր գլխավոր մուտքը: Այսօր երեք թանգարաններ իրար գրեթե կցված են եւ կարող են պատկերասրահից դուրս գալ, ասենք, Պատմության թանգարանով եւ հակառակը: Մտադիր ենք ունենալ մեր սեփական գեղազարդ մուտքը Արամի (նախկին Սոլյանդարյան) փողոցից՝ իրեն հասող փոքրիկ արվեստի հրապարակով:

– Ինչպե՞ս եք պատրաստվում կազմակերպել նկարների «ձմեռումը»:

– Ճիշտն ասած, մենք աղահով էինք, որովհետեւ անցյալ տարի հսկայական ծախս ներդրվեց եւ ավարտվեց տորգեստյա ջրատարի կառուցումը: Սպասում էինք, որ հանրապետությունը մի փոքր գազ տրամադրեր: Բայց հաշվի առնելով ներկա ծանր պայմանները, կանխատեսել ենք փակել դասական արվեստի բաժինները: Ամեն հնարավոր միջոց ձեռք կառնվի նկարների համար թեկուզ նվազագույն, բայց կայուն ջերմություն ստեղծելու համար:

– Ասել է, թե պատկերասրահը փակ կլինի ողջ ձմռանը:

– Ամենեւին ոչ, գործելու են ցուցահանդեսային բաժինները, որտեղ կկազմակերպվեն այնպիսի ցուցահանդեսներ, որոնք, հուսով ենք, կգոհացնեն մեր արվեստասերներին:

– Իսկ ի՞նչ եք նախատեսում:

– Առաջինը ամանորյա նվերն է լինելու արվեստի սիրահարներին: Այն անակնկալ է եւ իր տեսակի մեջ բացառիկ ցուցահանդես է լինելու: Կոչվելու է «Երեք զունաշխարհ» եւ բացվելու է մոտակա օրերին: Դրան հաջորդելու են հինգ նոր ցուցահանդեսներ: Սակայն գլխավորը, որի վրա ամեն օր աշխատանք է տարվում, հայ կերպարվեստի պատմությունն արտացոլող գիտական ճիշտ ցուցադրանքի կազմակերպումն ու ավարտումն է: Դա մայր թանգարանի գործունեության գերխնդիրն է:

– Աշխարհի ազգային խոշոր թանգարանները ցուցադրակենտրոն լինելուց բացի գիտահրատարակչական լայն գործունեություն ունեն: Ի՞նչ կասեիք այս առնչությամբ:

– Ուրախացնող փաստ է, որ վերջապես լույս տեսավ պատկերասրահին նվիրված պատկերազարդ ուղեցույցը, եւ «Ազգ»-ը առաջինն արձագանքեց դրան: Չնայած ծանր վիճակին ուղիներ են փնտրվում տարիների ընթացքում մշակված եւ գիտականորեն խմբագրված աշխատությունները տպագրելու համար: Դրանք մասնավորապես մեծագույն արվեստագետների գրական ժառանգության հայերեն թարգմանություններն են՝ Վան Գոգի նամակները, Գոգենի կյանքը, Կոստան Զարյանի հոդվածները արվեստի մասին, կամ եվրոպական գեղագետների աշխատությունները: Բարի նախանձով ենք նայում «Գառնի»-ի կազմակերպած Պաստեռնակին եւ հավատացած ենք, որ մեր հրատարակությունները դրա զուգակիցը կդառնան:

– Գուցե ինչ որ բա՞ն ցանկանայիք ավելացնել:

– Մշակույթի գործիչներս ենք պատասխանատու, մենք ենք գեղարվեստական ժառանգության կրողներն ու փոխանցողները նոր սերունդներին: Կկամենայի, որ իշխանություններն առավել ուշադիր եւ հոգատար լինեին մշակույթի հարցերին, օգնեին նույնատեսակ աշխատանքային առավել փոխկապակցված մթնոլորտի ստեղծմանը, որպեսզի մեր պատկերասրահը կրթադաստիարակչական մշտապես դեռևի իրեն կանչող դարբնոց դառնար այդ սերունդների համար:

Զրույցը վարեց ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆԸ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«ԹՌՉՈՂ ՀՈԼԱՆԴԱՑԻՆ» ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

Ֆրանսիական «Ֆրանս-ֆուտբոլ» շաբաթաթերթը շարունակում է իր բարի ավանդույթը՝ ամեն տարվա վերջում հարցման միջոցով ճանաչել Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստներին: Այս անգամ լավագույնն է ճանաչվել Հոլանդիայի հավաքականի ավագ, իտալական «Միլան» ակումբի լավագույն ռմբարկու խաղացող Մարկո Վան Բաստենը: Դա հոլանդացի ֆուտբոլիստի արդեն երրորդ նմանատիպ հաջողությունն է: 1988 եւ 1989 թթ. նա նույնպես ճանաչվել է Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ: Երեք անգամ այդ մրցանակը նվաճել հաջողվել էր միայն Ֆրանսիայի (1971, 1973, 1974 թթ.) եւ ֆրանսիացի Միշել Պլատինին (1983, 1984, 1985): Հարցման արդյունքով Վան Բաստենը հավաքել էր 98 միավոր եւ 18 միավորով առաջ անցել երկրորդ տեղը զբաղեցրած բուլղարացի, Իսպանիայի «Բարսելոն» թիմի հարձակվող Խրիստո Ստոիչկովից:

Ներկայացնում ենք «Ֆրանս-ֆուտբոլ» շաբաթաթերթի հարցման արդյունքները:

Մարկո Վան Բաստեն (Հոլանդիա, «Միլան»)-98 միավոր, Խրիստո Ստոիչկով (Բուլղարիա, «Բարսելոն»)-80, Դենիս Բերգկամպ (Հոլանդիա, «Այաքս»)-53, Թոմաս Հեսլեր (Գերմանիա, «Ռոմա»)-42, Պետեր Շմեյխել (Դանիա, «Մանչեստեր Յունայթեդ»)-41, Բրայան Լաուդրուպ (Դանիա, «Ֆիորենտինա»)-32, Միխայել Լաուդրուպ (Դանիա, «Բարսելոն»)-22, Ռոնալդ Կուման (Հոլանդիա, «Բարսելոն»)-14, Ստեֆան Շապյուզա (Շվեյցարիա, «Բորուսիա» Դ.)-10, Ֆրանկ Ռայկարդ (Հոլանդիա, «Միլան»)-8, Էնցո Շիֆո (Բելգիա, «Թորինո»)-8, Ֆլեմինգ Պովլսեն (Դանիա, «Բորուսիա» Դ.)-6, Հենրիկ Լարսեն (Դանիա, «Պիզա»)-4, Ջոն Յենսեն (Դանիա, «Արսենալ»)-3, Պաոլո Մալդինի (Իտալիա, «Միլան»)-3, Հենրիկ Անդերսեն (Դանիա, «Քյոլն»)-2, Թոմաս Բրոլին (Շվեդիա, «Պարմա»)-2, Ժան-Պիեռ Պապեն (Ֆրանսիա, «Միլան»)-2, Դեվիդ Պլատտ (Անգլիա, «Յուվենտուս»)-2, Ֆրանկո Բարեզի (Իտալիա, «Միլան»)-1, Ռունե Բրատսետ (Նորվեգիա, «Վերդեր»)-1, Անդրեաս Հերցոգ (Ավստրիա, «Վերդեր»)-1. ■

16:0-ն էլ հաղթանակ է

Շվեդական Ֆալուն քաղաքում մեկնարկած հոկեյի աշխարհի երիտասարդական առաջնության օրացույցն այնպես է կազմված, որ նրա հաղթող է դառնում գալիք տարվա նոր մրցաշրջանի անդրանիկ հաղթողը: Եզրափակիչ խաղը նախատեսված է անցկացնել հունվարի 3-ին:

Արդեն անցկացվել է երկու տուր:

Առաջին տուր. **Ռուսաստան-Ճապոնիա 16:0, Կանադա-ԱՄՆ 3:0, Շվեդիա-Գերմանիա 4:2, Ֆինլանդիա-Չեխո-Սլովակիա 5:2**

Երկրորդ տուր. **Ռուսաստան-Գերմանիա 4:0, Կանադա-Շվեդիա 5:4, Ֆինլանդիա-Ճապոնիա 7:0, Չեխո-Սլովակիա - ԱՄՆ 6:5:**

Ռուսաստանի հավաքականի անսովոր հաշվով հաղթանակը ճապոնացիների նկատմամբ այնքան էլ անսպասելի չէր, քանի որ լինելով նախկին ԽՍՀՄ հավաքականի փոխարինողը, նրա կազմն ու մարզիչները անփոփոխ են մնացել: Իսկ ԽՍՀՄ հավաքականը միշտ էլ վերելքով է անցկացրել աշխարհի առաջնությունները: ■

Ռուսների երկրորդ հաղթանակը

Դյուսելդորֆ քաղաքում մեկնարկեց հոկեյի եվրոպական չեմպիոնների գավաթի խաղարկության հերթական 27-րդ եզրափակիչ փուլը: Ութ տերությունների լավագույն թիմերը երկու ենթախմբերում կխաղարկեն պատվավոր գավաթը: Առաջինը սառցադաշտ մտան տանտերերը՝ Դյուսելդորֆի համանուն թիմի հոկեյիստները, որոնք առանց մեծ ճիգերի 9:2 խոշոր հաշվով առավելության հասան Ֆրանսիայի չեմպիոն «Ռուանի» նկատմամբ: Նույն խմբի մյուս հանդիպումը՝ Մոսկվայի «Դինամոյի» եւ ֆիննական «Յոկերիտի» միջեւ ավարտվեց ռուս հոկեյիստների հաղթանակով՝ 6:0:

Երկրորդ խմբի խաղերը բերեցին հետեւյալ արդյունքները:

«Բեռն» (Շվեյցարիա) - «Օսվենցիմ» (Լեհաստան) 5:0, «Միլան» (Իտալիա) - «Մալմյո» (Շվեդիա) 4:3: Զարմացրեց իտալիայի «Միլան»-ը, որն ի տարբերություն ֆուտբոլային իր եղբոր միջազգային ճանաչում չունի: Համառ պայքարում աշխարհի չեմպիոն Շվեդիայի հավաքականի հիմնական կորիզը կազմող հոկեյիստներով համալրված «Մալմյո» ակումբին հաղթելն այնքան էլ դյուրին բան չէ: Խաղերը ենթախմբերում կշարունակվեն մինչեւ դեկտեմբերի 29-ը, իսկ առաջին եւ երրորդ տեղերը խաղարկող եզրափակիչ խաղերը կկայանան հաջորդ օրը՝ դեկտեմբերի 30-ին: Հայտնի դարձավ նաեւ առաջին խմբի երկրորդ տուրի «Դինամո» Մոսկվա - «Ռուան» (Ֆրանսիա) խաղի արդյունքը: 5:0 հաշվով հաղթեցին մոսկվացիները:

ԱՇՈՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ռ. Ա[illegible] Հարցի կարգավորումը միայն դաշն[illegible] կառավարում մտցնելով

Ինգուշ[illegible]ժամանակավոր վարչակարգի [illegible] գեներալ-մայոր Ռուսլան [illegible] կարծիքով, օս-ինգուշական [illegible]տության գոտում «ոչինչ չի [illegible] ինգուշ փախստականներին [illegible] շրջանում իրենց տները [illegible]արձնելու, ինչպես նաեւ 1262 անհայտ կորած ինգուշների մասին որեւէ տեղեկություն տալու համար»: Ըստ նրա, բոլոր օս պատանդները, որոնց մասին կային պաշտոնական տվյալներ, վերադարձվել են: «Այժմ օսական կողմը մեզ բողոք է ներկայացնում 59 պատանդների կապակցությամբ, բայց ես ոչ մի տեղեկություն չունեմ նրանց մասին», հայտարարեց Աուշեւը: Նա նշեց, որ Հյուսիսային Օսիայի եւ Ինգուշիայի ժամանակավոր վարչակարգի նախկին ղեկավար, փոխվարչապետ Սերգեյ Շախրայն «ընդամենն այն քաղաքականության կատարողն է, որը Ռուսաստանի անվտանգության խորհուրդը մշակում է Հյուսիսային Կովկասի կապակցությամբ»: Նրա կարծիքով, Չեչնիայի հետ սահմանում զորքերի կուտակումը չի նպաստում օս-ինգուշական հակամարտության կարգավորմանը, ինչին կարելի է հասնել միայն «ողջ դաշնային կառավարում մտցնելով Պրիգորոդնի շրջանի տարածքում»: Ինչպես հայտնի է, Ռ. Աուշեւն օրերս հրաժարականի խնդրանքով դիմել է Ռուսաստանի ղեկավարությանը, սակայն մերժում է ստացել:

Օսերի եւ ինգուշների անվտանգությունը կերաշխավորվի, հայտարարեց փոխվարչապետ Սերգեյ Շախրայն Ինգուշիայի մայրաքաղաք Նազրանում կայացած ինգուշ մտավորականության հետ հանդիպման ժամանակ: Շախրայն ասաց, որ չի կարող խոստանալ, որ Պրիգորոդնիի շրջանում դաշնային կառավարում կմտցվի, ինչ պահանջում են Նազրանում, սակայն վստահ է, որ «ինգուշները կարող են իրենց տներում»: ■

Խստացումներ Սերբիայի դեմ

Ուկրաինան միանում է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի դեմ պատժամիջոցներ կիրառելու բանաձեւին: Դրանց կատարումն ուկրաինական նախարարությունների, վարչությունների եւ կազմակերպությունների կողմից, որոնք տարանցիկ փոխադրումներ են կատարում Սերբիայի տարածքով, պարտադիր է:

Նախատեսվում են կոնկրետ միջոցներ, որպեսզի Սերբիան եւ Չեռնոգորիան այդ տարանցիկ փոխադրումներից չօգտվեն: Դրանք են հիմնականում հում նավթը, ածուխը, էներգետիկական սարքավորումներ, երկաթ, այլ նյութեր, տրանսպորտի միջոցներ եւ այլն: ■

Գտնվել են ռուս զինվորականների դիակները

Շաբաթ օրը Կոֆարնիխոն քաղաքի մոտ գտնվել են երեք առեւանգված ռուս զինվորականների դիակները: Նրանք գնդակահարվել են գլխից: Սպանելուց առաջ եւ կենդանի եւ կտրատել, եւ ականջները, եւ ականջներին դաժան կտտանքների են ենթարկել: Այդ եզրակացության են հանգել դիակներն ուսումնասիրող բժշկական փորձագետները: Ռուս զինվորականները գերեվարվել էին մոտ երկու շաբաթ առաջ հակակառավարական Վերածննդի իսլամական կուսակցության կողմնակիցների կողմից: Նրանց որոնումները ոչ մի օր չեն ընդհատվել: Որոնող խմբերը մանրամասն «սանրում» էին շրջան շրջանի ետեւից: Արտաքսվել են հարյուրավոր տեղացիներ: Իսլամական խմբավորումները նահանջելիս սպանել են նաեւ խաղաղ բնակիչների: Կոֆարնիխոնի մոտ շարունակում են զանգվածային բաղումների տեղեր հայտնաբերել: ■

Թուրքերը կվերականգնեն Ղազախստանի հուշարձանները

Թուրքական շինարարական «Վագիֆինշաաթ» ֆիրմայի ներկայացնող ինժեներների, տեխնիկների եւ վերականգնողների մի խումբ ուրբաթ օրը ժամանեց Ալմա-Աթա: Երկու երկրների միջեւ եղած մշակութային համագործակցության պայմանավորվածության համաձայն, Թուրքիայի մասնագետները կկատարեն Թուրքեստան քաղաքի մոտ գտնվող մուսուլմանական ճարտարապետության հուշարձանների՝ Խոջա Ահմեդ Յասավիի եւ Առիստան-աբայի դամբարանների վերականգնումը:

Ինչպես հաղորդել են «ԻՏ»-ին մշակույթի նախարարությունում, Թուրքիայի խորհրդարանը վերականգնման համար առանձնացրել է 54 միլիոն դոլլար: Սպասվում է, որ աշխատանքները կսկսվեն հաջորդ տարվա մարտին: ■

Խասբուլատով. Միջխորհրդարանական ժողովն իր վրա պետք է վերցնի ինտեգրացիոն գործընթացները

Համագործակցության ղեկավարների հանդիպումների բնորոշ «անկանխատեսելիության եւ քաոսայնության» պայմաններում ինտեգրացիոն գործընթացներն իր վրա պետք է վերցնի ԱՊՀ միջխորհրդարանական ժողովը»: Այդ մասին երկուշաբթի օրը Սանկտ-Պետերբուրգում կայացած ժողովի երրորդ նստաշրջանում հայտարարել է նրա նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը:

Ժողովի նստաշրջանին մասնակցում են Հայաստանի, Բելառուսի, Ղազախստանի, Ռուսաստանի, Տաջիկստանի, Ղրղզստանի պատվիրակությունները: Ադրբեջանը ներկայացել է դիտորդի կարգավիճակով: Մասնակցում էին հյուրեր Հյուսիսային Եվրոպայի ասամբլեայից, Հյուսիսային խորհրդից, Ֆինլանդիայից եւ Բուլղարիայից: Օրակարգում ընդգրկված են ԱՊՀ երկրներում սահմանադրական բարեփոխումների, ազգային օրենսդրությունների մերձեցման, քաղաքացիության կարգավորման հարցեր:

Խասբուլատովը հենվելով «շատ դիտորդների» կարծիքի վրա նշել է, թե «ԽՍՀՄ փլուզումն անխուսափելի չէր, այլ քաղաքական կոպիտ սխալների հետեւանք»: Նա կարծիք հայտնեց, որ միջխորհրդարանական ժողովը պետք է «ճշտի ԽՍՀՄ-ի անկման պատճառները»:

Ռուսաստանի խորհրդարանի ղեկավարը նշեց, որ անհրաժեշտ է մշակել ԱՊՀ ընդհանուր մերձեցման քաղաքականություն, որն «արտահայտի համագործակցության անդամների լիիվ-իրավահավասարությունը ու բացառի նրանց վերադառնալու ակնարկն անգամ»: ■

Կմիանան համաեվրոպական համակարգին

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը դեկտեմբերի 24-ին ստորագրել է «Համաեվրոպական վեճերի խաղաղ կարգավորման մասին» հրահանգը, որը ենթադրում է Ռուսաստանի մասնակցությունն այդ համակարգին: Ինչպես նշված է նախագահի լրատվական ծառայության հաղորդագրությունում, Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում հանձնարարված է ԵԱՀԽ շրջանակներում ստորագրել հաշտեցման եւ արբիտրաժի կոնվենցիան: Կոնվենցիան ենթադրում է հաշտեցման դատարանի ստեղծում: Կոնվենցիայի մասնակից երկրները ոչ մի դեպքում չպետք է իրենց վրա վերցնեն այլ համակարգերի եւ կառույցների աշխատանքները: Նրանք պարտավորված են կարգավորել իրենց վեճերը խաղաղ ճանապարհով: ■

Երեկ նախագահի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նստավայրի մոտ անիշխանությանը եւ ղեկավարների անտարբերությանը վերջ տալու կոչերով հավաքվել էր ցուցարարների մի խումբ: Չնայած ցույցը փոքրաթիվ էր 30–40 մարդ, նախագահի նստավայրի մոտ բերվեցին ՀՀ ՆԳՆ-ի 10 մեքենաներ:

Ա. Սանգելին կողմ է բարեփոխումներին

Շաբաթ օրը Քիշնեւում կայացած մամուլի ասուլիսում Մոլդովայի վարչապետ Անդրեյ Սանգելին հայտարարել է, թե «նոր տարում կշարունակվի բարեփոխումների կուրսը»: Նա նշել է, որ կառավարությունը չի ընկրկի օբյեկտիվ դժվարությունների առաջ:

Հիմնական խնդիրը 1993 թ., Սանգելիի խոսքերով, պետք է լինի արդյունաբերության հիմնական ճյուղերում անկումը դադարեցնելը: Նա չի բացառել, որ ճգնաժամը հաղթահարելու համար կառավարությունը կարող է գնալ ժողովրդականություն չվայելող քայլերի: Սանգելին ներկայացրել է առաջիկա գործողությունների ծրագիր:

ԱՊՀ-ի վերաբերյալ «ԻՏ»-ի թղթակցի հարցին նա պատասխանել է, թե ինքը կողմ է ԱՊՀ շրջանակներում համակողմանի համագործակցությանը: Սակայն նա նշել է, որ Մոլդովան չի մասնակցի քաղաքական եւ ռազմական հարցերի քննարկմանը, չի ստորագրի համապատասխան փաստաթղթեր: ■

Վաճառվում են կահավորված տնակներ: Մակերեսը 30 ք. մ.: Հեռ. 26-34-92

«ԱՐՄԵՆՍԵՖ» ընկերությունը առաջարկում է «Коммерсантъ» եւ «Финансовые и деловые новости» պարբերականների բաժանորդագրություն:

Եթե Դուք իսկապես գործարար մարդ եք եւ Ձեր ձեռնարկությունը նպատակադրվել է երկարատեւ ու արդյունավետ գործունեության, ապա Ձեզ պարզապես անհրաժեշտ են «Коммерсантъ»-ում եւ «Финансовые и деловые новости»-ում տպագրվող տնտեսական կանխագուշակումները, ամենաթարմ նորությունները, նոր մտահղացումները եւ բազմաթիվ այլ օգտակար տեղեկությունները:

Մենք երաշխավորում ենք այդ անհրաժեշտ ինֆորմացիայի առկայությունը Ձեր աշխատանքային սեղանին:

Մեր հաշվարկային հաշվին փոխանցելով ընդամենը 2980 ռուբլի եւ մեզ տեղեկացնելով, Դուք ամբողջ մեկ տարի ժամանակին եւ անխափան կստանաք «Коммерсантъ» եւ «Финансовые и деловые новости»:

Սկսեք Նոր տարվա առաջին աշխատանքային օրը վստահելի տեղեկություններ կարդալով:

Մեր իրավաբանական հասցեն

Երեւան, «Էրեբունի-2» հյուրանոց, 314 սենյակ, «ԱՐՄԵՆՍԵՖ» ՍՊԸ

հ/հ 467114 ՀԿԱԵԲ «Տաքեւ» բաժանմունք

թղթ./հ. 300166209 կոդ 370101302: Հեռ. 56.34.43, ֆաքս 53.29.69: ժամը 10:00-ից մինչեւ 12:00:

P.S. Եթե Դուք անծանոթ եք այս պարբերականներին, ապա Ձեզ անհրաժեշտ է զանգահարել եւ Դուք ամսորի առաջին համարը կստանաք առանց բաժանորդագրվելու:

PUBLISET

Ուզբեկստանում կերտվել է նախագահ Քարիմովի նոր վիմաքանդակ

Անկախության առաջին տարելիցի կապակցությամբ Ֆերգանա քաղաքում կառուցված սիմվոլիկ դարպասներին այժմ է ընկնում Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովի պատկերով վիմաքանդակը: Կիրակի օրը Ֆերգանայում տեղի ունեցավ կառույցի բացման արարողությունը: Դարպասների կառուցման վրա ծախսվել է 21 միլիոն ռուբլի, աշխատանքներին մասնակցել են լավագույն քարտաշները, քանդակագործներն ու ոսկերիչները: Տեղական կառավարման ղեկավար Միրզաջան Իսլամովը հանրահավաքում նշեց, որ Իսլամ Քարիմովի վիմաքանդակն ուզբեկ ժողովրդի երախտագիտության արտահայտությունն է առաջին նախագահին: Հանդիսությանը մասնակցող փոխվարչապետ Իսմայիլ Ջուրաբեկովը խնդրեց սիմվոլիկ դարպասների սիմվոլիկ բանալիները հանձնել Քարիմովին:

Յալթայում հինգշաբթի օրերը լույս չի լինի

Ուկրաինայի էներգետիկ ճգնաժամը հասել է Ղրիմին: Շաբաթ օրը Յալթայի քաղգործկոմը որոշել է հինգշաբթի օրերը բնակարաններին լույս չտալ: Քանի որ խանութներում մոմ վաղուց չկա, յալթացիները պատերազմի օրերից մնացած հիշողություններով ինքնաշեն ճրագներ են պատրաստում: Հինգշաբթի օրերին Յալթայում աշխատանքները կսկսվեն առավոտյան ժամը 7-ին եւ կավարտվեն ժամը 16-ին, որպեսզի մինչեւ մութն ընկնելը մարդիկ տուն հասնեն:

Զորավարժություններ Չեչնիայում

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» կայանը, Չեչնիայում նախագահ Դուդաեւի անմիջական ղեկավարությամբ տեղի են ունենում չեչենական բանակի զորավարժությունները, որոնք նպատակ ունեն մշակելու արտաքին ուժերի հնարավոր պզրեսիայի արտամղման գործողություններ:

Տաշքենդում թունավորման դեպքեր

Տաշքենդի մարզի Ալմալիկ քաղաքի երկու բնակիչ են մահացել բոտուլիզմով թունավորվելու պատճառով: Ալմալիկի հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ Վալենտին Յակովլեւի խոսքերով, ծննդյան սկզբից սա արդեն բոտուլիզմի 24-րդ դեպքն է հիվանդանոցում: Բժիշկների կարծիքով, սննդից թունավորման պատճառն այն է, որ շատերը, առանց համապատասխան փորձի եւ գիտելիքների, արժեզրկման դեմ պայքարելով, տանը պահածոներ են փակում:

Շեւարդնաձեն կղեկավարի վարկերի պետական հանձնաժողովը

Արտասահմանյան ներմուծումների եւ վարկերի օգտագործման նպատակադրված եւ արդյունավետ համակարգման համար Վրաստանում, պետության ղեկավարի հրամանագրով ստեղծվել է պետական հանձնաժողով: Հանձնաժողովի նախագահը Շեւարդնաձեն է: ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ՏԱՍՏԵՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱՔՅԱՆ